SAMENWERKINGSVERBAND VO ZUID-KENNEMERLAND

Ondersteuningsaanbod

in Zuid-Kennemerland en Velsen

2026-2027

Inhoud

Inleiding 4
1. PROCEDURES EN AFSPRAKEN VANUIT HET SAMENWERKINGSVERBAND 5
1.1 Basisondersteuning 5
1.2 Extra ondersteuning 8
1.3 Zorgplicht – het belang van het aangeven van een extra ondersteuningsbehoefte 11
1.4 Wat heeft het VO nodig van de basisschool? 12
1.4.1 naar PrO 12
1.4.2 naar vmbo 13
1.4.3 stappenplan bij de overstap naar de verschillende schoolsoorten 14
1.4.4 MDO-overdracht: procedure en stappenplan 15
1.5 Vergoeding van kosten Drempelonderzoek en IQ-testen 17
1.6 De Centrale Warme Overdracht (CWO) 18
1.7 De “Eigen Wijzer” 18
1.8 Onderwijskundig rapport (OKR) – digitale gegevensoverdracht 19
1.9 Vragen? 19
2. ONDERSTEUNINGSAANBOD 20
2.1 Trajectvoorzieningen 20
2.2 Aanbod voor hoog- en meerbegaafden 28
2.3 Leerwegondersteuning (lwoo) 29
2.4 Praktijkonderwijs (PrO) 35
2.5 Cluster 3-scholen 39
2.6 Cluster 4-scholen 43
2.7 Individuele arrangementen 47
BIJLAGEN 48
A. FORMULIER MDO-overdracht 48
B. LEERLINGFORMULIER MDO-OVERDRACHT 50
C. FORMAT “SCHOOLSE VAARDIGHEDEN IN KAART” 51
D. BEREKENING LEERACHTERSTAND (DLE’s) 54
E. LIJSTEN VAN TOEGESTANE INSTRUMENTEN 56
F. WELKE ONDERWIJSNIVEAUS BIEDEN DE VO-SCHOLEN? 57
G. LIJST MET NAMEN VAN CONTACTPERSONEN BRUGKLAS 58
H. OVERIGE CONTACTGEGEVENS 59
I. LIJST MET BEGRIPPEN 60

J. LIJST MET AFKORTINGEN 64

Inleiding

Deze brochure heeft tot doel om de scholen voor primair onderwijs (directeuren, IB'ers, leerkrachten groep 8) te informeren over de *ondersteuning*smogelijkheden in het voortgezet onderwijs.
Alle overige informatie, over de aanmelding en het *onderwijs*aanbod in Zuid-Kennemerland, is te vinden op de website www.de-overstap.info.
Voor de ondersteuningscoördinatoren en trajectbegeleiders van VO-scholen is een apart document "De Overstap VO-VO" gemaakt.

Leeswijzer
Deze brochure bestaat uit twee hoofdstukken:

1. Procedures vanuit het Samenwerkingsverband VO ZK rondom de overstap van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben;
2. Het ondersteuningsaanbod van de VO-scholen (basisondersteuning, trajectvoorzieningen, lwoo, PrO en vso)

Wij hopen met deze brochure een bijdrage geleverd te hebben aan een goede overstap van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs. Waar "hij" staat kan ook "zij" of "hen" gelezen worden; waar "ouders" staat kan ook "verzorgers/gezagdragers" gelezen worden.

oktober 2026

Samenwerkingsverband VO Zuid-Kennemerland
Schipholpoort 2
2034 MA Haarlem
023 - 54 30 140
e-mail: info@swv-vo-zk.nl
website: www.swv-vo-zk.nl

1. PROCEDURES EN AFSPRAKEN VANUIT HET SAMENWERKINGSVERBAND

1.1 Basisondersteuning

Alle scholen binnen het samenwerkingsverband Zuid-Kennemerland bieden, vanuit de onderwijsbehoefte van de leerling en ondersteuningsbehoefte van de school gezien, intern of in samenwerking met ketenpartners de volgende ondersteuning aan de leerlingen die dat nodig hebben.
Zie voor de volledige tekst de website van het swv: document basisondersteuning.

Basisondersteuning – de organisatie

1. basiskwaliteit onderwijs
Kwalitatief goed onderwijs is de basisvoorwaarde voor goede onderwijsondersteuning. De Inspectie van het Onderwijs houdt daar toezicht op aan de hand van het toezichtkader. De basisondersteuning in onze regio begint daarom met een voldoende beoordeling van de inspectie op de kwaliteitsgebieden onderwijsproces, veiligheid en schoolklimaat, onderwijsresultaten en sturen/kwaliteitszorg/ambitie.

2. een goed ingerichte ondersteuningsstructuur
- Voor de uitvoering van de ondersteuning aan de leerlingen is er op iedere school een ondersteuningscoördinator (oco). De oco wordt bijgestaan door een ondersteuningsteam, dat uitgaat van de principes van Handelingsgericht Werken (HGW).
- De ondersteuning verloopt volgens de stappen in het schema op p. 10.
- De school heeft rollen en verantwoordelijkheden van interne ondersteuners vastgelegd.
- Elke leerling heeft een eigen aanspreekpunt, meestal is dit de mentor. Deze zorgt ervoor dat ondersteuningsvragen van leerlingen tijdig gesignaleerd en opgepakt worden.

3. educatief partnerschap tussen school en ouders
School en ouders zijn samen verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van de leerling. Het uitgangspunt hierbij is dat er sprake is van een relatie tussen ouders en school op basis van wederzijds respect, met waardering voor elkaars deskundigheid. De ouders worden ingeschakeld als er moeilijkheden zijn, of als de school bepaalde maatregelen gaat nemen. In het schoolplan en het schoolondersteuningsprofiel (onderdeel van de schoolgids) is beschreven wat ouders van de school mogen verwachten. Maar ouders hebben ook informatieplicht. In de schoolgids of op de website kunnen zij vinden wat zij over hun kind aan de school moeten laten weten.
Bij schoolwisseling wordt in ieder geval de informatie uit het onderwijskundig rapport (OKR) overgedragen:
a. gegevens over onderwijshistorie, leerresultaten en stage- en werkervaring;
b. gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling en het gedrag;

c. gegevens met betrekking tot de gegeven of geïndiceerde begeleiding[1];
d. gegevens omtrent de verzuimhistorie.

4. samenwerking met ketenpartners

De school neemt deel aan multidisciplinaire overleggen. Dat kan in verschillende samenstellingen: een multidisciplinair overleg (MDO), een zorg(advies)team maar ook in het kernteam, waarin zorgaanbieders vertegenwoordigd zijn.

5. monitoring

De school beschikt over een beveiligd digitaal systeem, waarin gegevens van de leerlingen beschikbaar zijn voor de medewerkers en (deels) voor ouders en leerlingen. Dit leerlingvolgsysteem (bijvoorbeeld Magister) heeft als functies o.a. dossieropbouw en communicatie. In dit leerlingvolgsysteem worden de ontwikkeling en de vorderingen van de leerling, onderwijs- en ondersteuningsbehoefte (indien nodig), interventies en geboden ondersteuning, verzuim en incidenten en samenwerking met ouders vastgelegd.
Docenten en andere professionals zorgen dat zij bekend zijn met de inhoud van het leerlingvolgsysteem.
De school registreert de resultaten van ingezette acties en beoordeelt de effectiviteit en het rendement van de acties. Met behulp van het leerlingvolgsysteem worden automatisch de uitstroom- en afstroomgegevens van de school bijgehouden.
De school rapporteert over de doelmatigheid van de aangeboden basis- en extra ondersteuning aan het samenwerkingsverband, die hiermee de stand van zaken in de regio in beeld brengt.

Basisondersteuning – het onderwijs- en ondersteuningsaanbod

1. veilig schoolklimaat

De school spant zich in om een sociaal en veilig klimaat te creëren, zowel voor leerlingen als voor medewerkers. Beleidsafspraken hierover zijn schriftelijk vastgelegd, zoals een beleid om pesten tegen te gaan. Ook is vastgelegd welk gedrag er van de leerlingen verwacht wordt.
Vertrouwenspersonen en een veiligheidscoördinator zijn aanwezig op de school. De school hanteert de meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling.

2. programma's en methodieken, die gericht zijn op sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling en ondersteuning

- Aan leerlingen die dit nodig hebben worden (ortho)pedagogische en/of orthodidactische programma's aangeboden in de mentorlessen. Deze programma's zijn gericht op zowel leren als gedrag.
- Op school wordt aandacht besteed aan het aanleren van studievaardigheden.
- Scholen spannen zich in om het mentaal welbevinden van elke leerling te bevorderen.

[1] Een OKR wordt voor elke leerling gemaakt en maakt deel uit van de basisondersteuning. Als er sprake is van *extra* ondersteuning wordt er een OPP (ontwikkelingsperspectiefplan) voor de leerling gemaakt. Voor het overdragen van een OPP is toestemming van de ouders/leerling nodig.

3. preventieve ondersteuning en curatieve zorg die de school (eventueel samen met ketenpartners) kan bieden

De school wil (samen met andere instellingen) leerlingen ondersteunen door problemen te voorkomen en op te lossen door middel van

- tijdige bespreking van signalen met ouders
- inzet van schoolmaatschappelijk werk/ CJG-coach
- goede samenwerking met de leerplichtambtenaar en de jeugdarts
- uitvoering van het regionaal verzuimprotocol

De school neemt deel aan een met de ketenpartners gevormd multidisciplinair overleg (MDO, kernteam of zorgteam). Hierin wordt samengewerkt met als doel het bieden van de juiste onderwijsondersteuning en/of het komen tot de benodigde interventie vanuit de ketenpartners.

4. differentiatie

Docenten maken n.a.v. de onderwijsbehoeften van de leerling zo nodig aanpassingen in hun lessen:

- bij meer of minder dan gemiddelde cognitieve mogelijkheden, met behulp van herhalings- en verrijkingsstof
- door rekening te houden met situaties waarin de leerling tijdelijk psychologische of sociaal-emotionele ondersteuning nodig heeft
- dyslexie en dyscalculie: de school heeft passende materialen voor leerlingen met dyslexie of dyscalculie. In een protocol is opgenomen hoe gesignaleerd wordt en tevens hoe wordt omgegaan met leerlingen met vastgestelde dyslexie of dyscalculie
- de school spant zich in om kleine leerachterstanden weg te werken, opdat de leerling uitstroomt met een diploma, deelcertificaat of een duurzame plek op de arbeidsmarkt
- de school beschikt over methodieken en materialen ten behoeve van het werken met leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid.

5. zorgvuldige overdracht

Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften worden in kaart gebracht, vastgelegd en overgedragen in een onderwijskundig rapport (OKR). Wat er in een OKR mag staan is wettelijk bepaald (artikel 42 WPO, zie ook punt 3 op p.2). Deze gegevens kunnen aangevuld worden met mondelinge informatie bij de warme overdracht en informatie van ouders.
De onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van overstappende leerlingen worden via een “warme” (=uitgebreide mondelinge) overdracht overgedragen. Hierbij gaat het om doorlopende leer- en ondersteuningslijnen.
Het betreft zowel de overstap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs als de overstap van de ene vo-school naar de andere vo-school en, indien gewenst, de doorstroom naar vervolgonderwijs.

Basisondersteuning – medische en fysieke ondersteuning

1. fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen, aangepaste werk- en instructieruimtes

- De scholen geven aan welke voorzieningen het gebouw heeft voor leerlingen met een fysieke beperking, zoals een lift of looplijnen.

- Er zijn aanpassingen mogelijk die - waar nodig - zijn afgestemd op leerlingen met fysieke beperkingen en langdurig zieke leerlingen, bijv. het thuis of digitaal aanleveren van werk.

2. een protocol voor verpleegkundige en medische handelingen

- Scholen volgen de handreiking 'Medicijnverstrekking en medisch handelen op school' van VOION.
- Met behulp van deze handreiking heeft de school een protocol opgesteld waarin o.a. vastgelegd is welke verpleegkundige en medische handelingen mogelijk en welke onmogelijk zijn.

1.2 Extra ondersteuning

Voor een optimale begeleiding bij de overstap van PO naar VO is de eerste vraag die gesteld moet worden: **Heeft de leerling extra ondersteuning nodig?** Dat wil zeggen: méér ondersteuning dan in de hierboven beschreven basisondersteuning geboden wordt. Dit is bepalend voor het tijdstip waarop met de voorbereidingen moet worden begonnen.

Voorbereiding van de overstap PO-VO bij extra ondersteuningsbehoefte

- Als de leerling geen extra ondersteuning nodig heeft of voldoende heeft aan de basis-ondersteuning (zie § 1.1), dan geeft u in groep 8 een uitstroomadvies met betrekking tot het *niveau* (vmbo, havo, vwo) en melden de ouders de leerling tussen 25 en 31 maart 2027 digitaal aan bij een VO-school.
- Als de leerling wel extra ondersteuning nodig heeft die de basisondersteuning overstijgt, begint u uiterlijk in groep 7 al met het benoemen van die extra ondersteuning in gesprekken met de ouders. De ouders kunnen zich dan op tijd oriënteren op mogelijke vervolgscholen. Aangezien de open dagen van VO-scholen meestal pas vanaf januari plaatsvinden en de leerlingen met extra ondersteunings-behoefte zich al vanaf november kunnen aanmelden, is het raadzaam dat deze leerlingen en hun ouders al in groep 7 open dagen bezoeken. Bij de start van groep 7 wordt er een OPP opgesteld.[1] Hierin documenteert u onder andere de onderwijsbehoeften en de interventies die u voor de leerling onderneemt. Hierbij is het belangrijk dat de leerlingen worden begeleid bij het aanleren van de vaardigheden die nodig zijn binnen het reguliere VO.
- **Let op**: voor leerlingen die (mogelijk) naar vso gaan moet er vanaf begin groep 7 een actueel en volledig ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) gemaakt worden.[1] Daarnaast moet er contact opgenomen worden met een consulent PO.

Welke extra ondersteuning is er?

Extra ondersteuning wordt in het VO in Zuid-Kennemerland in verschillende vormen aangeboden:

a) Trajectvoorzieningen
b) Leerwegondersteuning (vmbo-scholen met extra middelen voor extra ondersteuningsbehoeften)
c) Individuele arrangementen
d) Voortgezet speciaal onderwijs clusters 3 en 4

[1] **Link naar Handreiking ontwikkelingsperspectief Steunpunt Passend Onderwijs waaronder wettelijke eisen**

a) Trajectvoorzieningen

Het Samenwerkingsverband VO ZK stelt scholen in staat een trajectvoorziening in te richten. De trajectvoorziening is een interne voorziening van de school en een geïntegreerd onderdeel van de ondersteuningsstructuur. De voorziening wordt ingezet wanneer de basisondersteuning ontoereikend is en richt zich op de begeleiding van leerlingen, het versterken van het handelen van docenten en educatief partnerschap met ouders. Het schoolbestuur bepaalt of een leerling hiervoor in aanmerking komt en of de ondersteuning past binnen het schoolondersteuningsprofiel van de school. Voor leerlingen die gebruikmaken van de trajectvoorziening wordt een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld, geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

De trajectbegeleider werkt planmatig en doelgericht samen met de leerling, mentor en ouders. In het startgesprek worden doelen opgesteld, waarbij de inbreng van de leerling leidend is. De trajectbegeleider neemt zelfstandig maar in overleg beslissingen over de invulling van de begeleiding. Dit kan bestaan uit individuele begeleiding gericht op versterken van autonomie, competentie, zelfreflectie en vaardigheden, waarbij eigenaarschap van de leerling wordt bevorderd. Begeleiding hoeft niet altijd in de vorm van gesprekken te zijn.
Daarnaast kan er vanuit de school een groepsgericht aanbod zijn dat aansluit bij de ondersteuningsvragen van leerlingen, zoals faalangsttraining, sociale vaardigheidstraining of training in executieve vaardigheden. Soms is er voor brugklasleerlingen een instroombegeleiding of training gericht op een ‘sterke start’.

De meeste scholen werken met een trajectruimte als plek voor time-outs of ontmoetingen met gelijkgestemden. Op een school vindt begeleiding zoveel mogelijk in de klas plaats, aansluitend bij het lesmodel en de verstevigde basisondersteuning.

Zie voor de beschrijving van deze trajectvoorzieningen op de verschillende scholen § 2.1.

b) Lwoo

Leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) in het vmbo wordt niet langer leerlinggebonden geïndiceerd. Dit betekent dat de basisschool niet hoeft aan te geven welke leerlingen wel en niet in aanmerking komen voor lwoo. De vo-scholen spannen zich in om álle leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften te ondersteunen.

Daarom is het belangrijk dat u voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben om hun diploma te behalen, de ondersteuningsbehoeften omschrijft. Hierbij zijn naast didactische ondersteuningsbehoeften, vooral ook de ondersteuningsbehoeften op sociaal-emotioneel gebied relevant. Daarnaast voegt u middels lvs-gegevens informatie toe over de leerontwikkeling van elke leerling. De vo-school kan op basis van deze informatie voor de bij hen aangemelde leerlingen een passend ondersteuningsaanbod inrichten.

Let op:
Extra ondersteuning op didactisch gebied wordt geboden vanuit de basisondersteuning. Daarvoor is geen mdo-o nodig. Echter, voor leerlingen waarvan de ondersteuningsbehoeften de basisondersteuning overstijgen, en waarvoor trajectbegeleiding of intensieve ondersteuning nodig is, verloopt de aanmelding middels een mdo-o.
De aanmelding bij het Tender college en bij de Spaarnestroomklas van het Rudolf Steiner college verloopt altijd via een mdo-o.

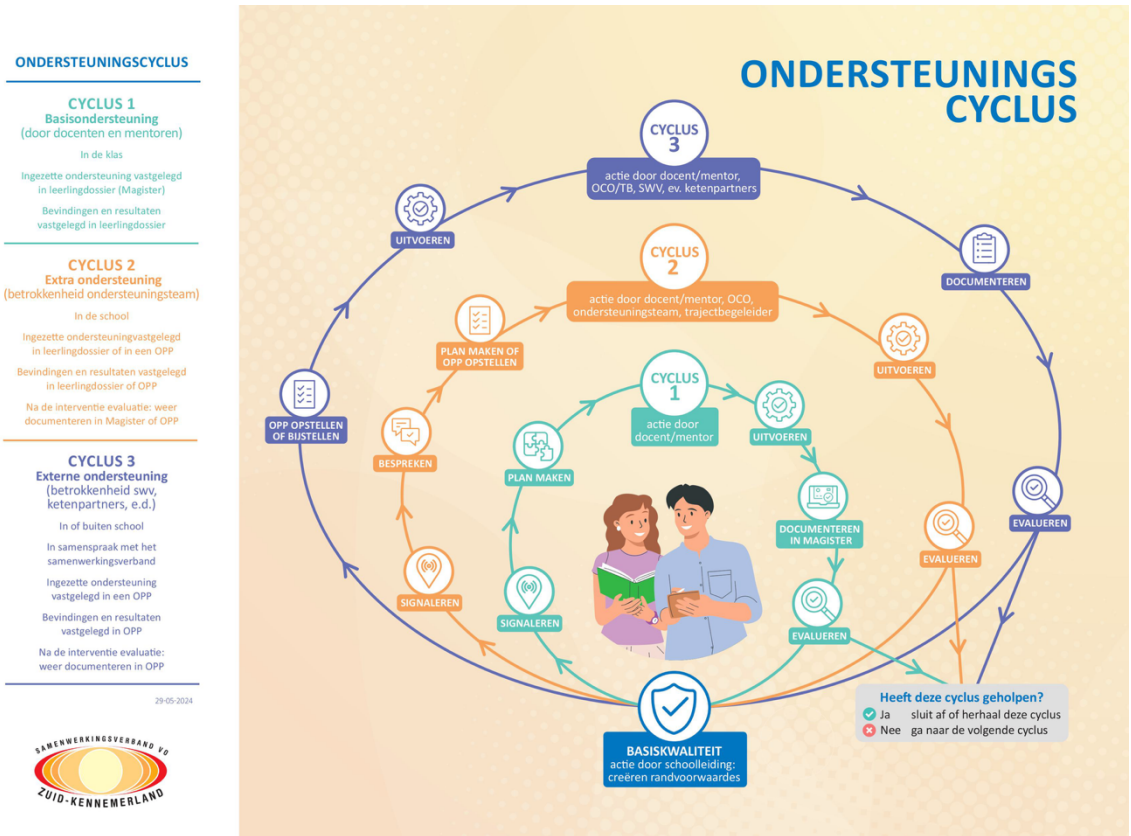
Wat de VO-scholen bieden als ondersteuning aan leerlingen met leerachterstanden staat in § 2.3.

c) Individuele arrangementen
Voor een leerling die onderwijsbehoeften heeft waaraan niet in de trajectvoorziening of met leerwegondersteuning voldaan kan worden, kan de reguliere VO-school een individueel arrangement aanvragen.

d) VSO
Voor leerlingen met een lichamelijke beperking (cluster 3) of gedragsproblematiek (cluster 4) vraagt de vso-school een toelaatbaarheidsverklaring voor het vso aan bij het samenwerkingsverband, nadat er een MDO-t heeft plaatsgevonden.

PROCEDURE

Ondersteuning wordt in het voortgezet onderwijs stapsgewijs opgeschaald: van ondersteuning in de klas, naar extra ondersteuning binnen de school en vervolgens naar ondersteuning in samenwerking met het samenwerkingsverband en ketenpartners. Voor leerlingen die extra ondersteuning ontvangen, wordt gewerkt met een ontwikkelingsperspectief (OPP). Pas wanneer de school, ondanks deze inzet, geen passend aanbod meer kan bieden, wordt een andere passende onderwijsplek onderzocht.

1.3 Zorgplicht – het belang van het aangeven van een extra ondersteuningsbehoefte

Verantwoordelijkheid van schoolbesturen
Als ouders hun kind schriftelijk aanmelden en daarbij aangeven dat sprake is van een (mogelijke) behoefte aan extra ondersteuning, geldt voor het schoolbestuur de zorgplicht. Dat betekent dat ze de verantwoordelijkheid hebben om een passende onderwijsplek te bieden. De school onderzoekt vervolgens welke ondersteuning nodig is en of deze binnen de eigen school geboden kan worden of op een andere school in het reguliere onderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs (vso).

De ouders in Zuid-Kennemerland en Velsen melden hun kind digitaal aan via www.de-overstap.nl.
Alle leerlingen (ongeacht niveau) die meer of andere ondersteuning nodig hebben dan de basisondersteuning, moeten aangemeld worden met een mdo-o. Let wel, didactische ondersteuning valt onder de basisondersteuning van de vo-school. De zorgplicht gaat in als de leerling op een school is ingeloot.
De school heeft zes weken de tijd om te onderzoeken of zij de benodigde ondersteuning zelf kan bieden, of als dat niet lukt een andere onderwijsplek aan te bieden. Deze onderzoeksperiode kan eventueel verlengd worden met nog eens vier weken.

Informatieplicht ouders
Om een goede afweging mogelijk te maken voor de school hebben ouders een informatieplicht: zij informeren de school over alle relevante zaken die de zorg en ondersteuning van hun kind betreft[2].

Het belang van juiste en volledige informatie
Als basisschool en ouders juiste en volledige informatie over de cognitieve en sociaal-emotionele mogelijkheden van een leerling geven, kan het kind op de nieuwe school een optimale start maken. Bij specifieke ondersteuningsbehoeften is het extra belangrijk dat de leerling op een school komt die aan die behoeften tegemoet kan komen. Niemand is erbij gebaat wanneer de VO-school rond de herfstvakantie ontdekt dat zij de benodigde ondersteuning niet kan bieden en de leerling naar een andere school moet.

Wanneer ouders en school verschillend kijken naar de ondersteuningsbehoefte
Het kan voorkomen dat ouders een ondersteuningsbehoefte signaleren die door de basisschool niet of anders wordt beoordeeld. Ook in die situatie kunnen ouders bij de aanmelding aangeven dat hun kind mogelijk extra ondersteuning nodig heeft. De ontvangende VO-school betrekt deze informatie bij het onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte en de mogelijkheden om hier passend op aan te sluiten.

1.4 Wat heeft het VO nodig van de basisschool?

Als de leerling geen extra ondersteuning nodig heeft, melden de ouders in Zuid-Kennemerland en Velsen hun kind digitaal aan via www.de-overstap.nl.
Als de leerling wel extra ondersteuning nodig heeft is hieronder aangegeven wat de basisschool aan aanvullende informatie moet leveren.

1.4.1 naar PrO

Voor toelating op de scholen voor Praktijkonderwijs is voor PrO-leerlingen het volgende nodig:

- **Aanmelding, met een digitaal formulier,** met als schooladvies praktijkonderwijs en instemming hiermee van de ouders (zienswijze), ondertekend door school en ouders.
  Voor een leerling vanuit een andere regio: Rapportage/overdrachtsdocument PO-VO (soms schriftelijk), met schooladvies praktijkonderwijs en instemming (zienswijze) van ouders, ondertekend door school en ouders;
- **Afschrift IQ-test** (met naam van psycholoog of orthopedagoog die de test heeft afgenomen), niet ouder dan 2 jaar
- **Afschrift Drempelonderzoek** of andere toets met DLE's, zo recent mogelijk, of een **afschrift van het LVS** waaruit de leerachterstanden blijken. Let op: Klopt de didactische leeftijd (DL)? – zie bijlage D. Als de leerling zich sterk ontwikkelt is het aan te raden in groep 8 opnieuw te toetsen;
- **Bij discrepantie tussen IQ en leerachterstanden**: Afschrift van leerlingvolgsysteem met recente toetsuitslagen en een sociaal-emotioneel verslag ter motivatie van de keuze voor praktijkonderwijs, bij voorkeur door de orthopedagoog
- Eventueel, indien aanwezig en relevant:
  - Afschrift van psychologische onderzoeken en diagnoses
  - Afschrift SVL of Schoolse Vaardigheden in Kaart

Aanmeldprocedure Praktijkonderwijs

1) Bij aanmelding op het PrO is niet het basisschooladvies leidend, maar zijn de PrO-criteria leidend.
2) **PrO-criteria:** de leerling heeft een gemiddeld IQ binnen de bandbreedte van 55 tot en met 80 en er is sprake van leerachterstanden van ≥ 50% op tenminste 2 van de 4 domeinen (begrijpend lezen, inzichtelijk rekenen, spelling, technisch lezen), waarvan ten minste 1 van deze domeinen begrijpend lezen of inzichtelijk rekenen is.
3) Als niet aan alle criteria wordt voldaan, moet aannemelijk gemaakt worden dat de leerling is aangewezen op het ondersteuningsaanbod van het PrO. Dit moet terug te vinden zijn in de vastgelegde zienswijze van de basisschool, de ouders en leerling.
4) De school van herkomst levert alle benodigde informatie aan aan de PrO-school
5) Na de aanmelding vraagt de PrO-school een toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband. Als die afgegeven is gaat de PrO-school onderzoeken of zij aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling kan voldoen en beslist het bevoegd gezag van de PrO-school of zij de leerling kunnen plaatsen. Is dat niet het geval, dan moet de PrO-school een andere school voor de leerling vinden.

Let op, leerlingen met voorlopig PrO advies hoeven **niet** mee te doen met de doorstroomtoets.

Procedure:

Aanvraag	Werkwijze	Resultaat
1. Aanvraag voldoet aan de landelijke criteria voor praktijkonderwijs.	De PrO-school registreert de aanvraag in het registratiesysteem.	Na controle van de criteria geeft het samenwerkingsverband de PrO-TLV af.
2. Aanvraag voldoet niet aan de landelijke criteria Praktijkonderwijs of de benodigde gegevens zijn onvolledig.	De PrO-school registreert de aanvraag in het registratiesysteem en voegt een uitgebreide motivering toe. Ook worden de zienswijzen van de ouders, de jongere en de school van herkomst toegevoegd.	De aanvraag wordt beoordeeld door twee onafhankelijke leden van de commissie TVO. Zij beoordelen de IQ-gegevens, de leerachterstanden, de motivering voor praktijkonderwijs en de ingediende zienswijzen.

1.4.2 naar vmbo

Voor toelating op de scholen voor vmbo (met of zonder lwoo) is het volgende nodig:

1. Een aanmelding in het digitaal aanmeldsysteem waarbij aangegeven is wat het advies is van de basisschool;
2. Een OKR (onderwijskundig rapport) of een daaraan gelijkgesteld document;
3. Als er sprake is van leerachterstanden wordt meegeleverd:
   - een uitdraai van het LVS waarin de Cito-volgtoetsen een duidelijk beeld geven van de didactische gegevens: **leerachterstanden in DLE's**, eventueel aangevuld met een Drempelonderzoek of andere toets – zie hiervoor bijlagen D en E;
4. Als er sprake is van een diagnose zoals dyslexie is een verklaring van een erkende deskundige met de bijbehorende rapportage noodzakelijk;
5. Indien aanwezig: ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) van de basisschool;
6. Alle rapportages en verklaringen moeten ondertekend zijn door een erkende onderzoeker;
7. Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften worden aangemeld met een MDO-overdracht. Dit geldt ook voor álle leerlingen die aangemeld worden bij het Tender College of de Spaarnestroom klas van het Rudolf Steiner college (vmbo-t).

NAAR HET VMBO	Acties basisschool	Acties ouders en leerling
1. Reguliere vmbo-leerlingen	- Leerlinggegevens invoeren in digitaal aanmeldsysteem - Gegevens LVS/OKR leveren - Eventueel Centrale Warme Overdracht - Wanneer uit het dossier extra ondersteuningsbehoeften naar voren komen plant de VO-school alsnog een MDO in	- Informatieavonden en open dagen bezoeken - Leerling aanmelden tussen 25 en 31 maart

NAAR HET VMBO	Acties basisschool	Acties ouders en leerling
2. Leerlingen met extra onder-steunings-behoeften	- Extra ondersteuningsbehoeften signaleren en benoemen - Leerlinggegevens invoeren in digitaal aanmeldsysteem - Gegevens LVS/OKR leveren - Aanleveren dossier en OPP bij VO-school - MDO organiseren tussen 1 november en 1 maart - De zorgplicht ligt bij de basisschool tot de loting. - Na de loting ligt de zorgplicht bij de VO-school waar de leerling is ingeloot.	- Informatieavonden en open dagen bezoeken - Leerling aanmelden tussen 1 november en 1 maart, in overleg met de basisschool

1.4.3 stappenplan bij de overstap naar de verschillende schoolsoorten

	naar	stappen
1	**VO-school** regulier	1. basisschool voert leerlinggegevens in digitaal aanmeldsysteem in 2. ouders melden digitaal aan bij de vo-scholen van voorkeur tussen 25 en 31 maart
2	**VO-school** met extra ondersteunings-behoefte	1. basisschool signaleert extra ondersteuningsbehoefte 2. basisschool voert leerlinggegevens in digitaal aanmeldsysteem in 3. basisschool levert gegevens LVS/OKR 4. ouders melden aan tussen 1 november en 1 maart en geven ondersteuningsbehoefte schriftelijk aan 5. basisschool organiseert MDO-O tussen de twee scholen +ouders +leerling; tussen 1 november en 1 maart 6. overeenstemming over ondersteuningsaanbod (bijv. plaatsing in de trajectvoorziening) of zorgplicht om andere school te vinden 7. basisschool draagt OPP en andere gegevens over (indien aanwezig)
3	**VO-school** met leerachterstanden én extra ondersteunings-behoefte	1. basisschool signaleert extra ondersteuningsbehoefte 2. basisschool meet leerachterstanden 3. basisschool voert leerlinggegevens in digitaal aanmeldsysteem in 4. basisschool levert gegevens LVS/OKR 5. basisschool organiseert MDO-O tussen de twee scholen +ouders +leerling 6. eventueel plaatsing in de trajectvoorziening 7. basisschool draagt OPP en andere gegevens over (indien aanwezig)
4	**vso-school**	1. basisschool signaleert extra ondersteuningsbehoefte en start OPP (uiterlijk in begin groep 7) 2. basisschool initieert MDO-O met vso-school, ouders, leerling én indien relevant consulent swv-vo; dit MDO geldt als MDO-T wanneer besloten wordt dat vso het aangewezen vervolgonderwijs is 3. basisschool voert leerlinggegevens in digitaal aanmeldsysteem in 4. basisschool levert gegevens LVS/OKR 5. ouders (of school) melden aan bij vso-school 6. basisschool draagt OPP en andere gegevens over 7. vso-school vraagt TLV aan bij swv-vo waar de leerling woont
5	**praktijkonderwijs**	1. basisschool signaleert en meet leerachterstanden 2. basisschool laat IQ-test afnemen 3. ouders melden aan bij PrO-school, vanaf 1 november

	4. PrO-school vraagt TLV aan bij swv-vo waar de school staat 5. basisschool draagt OPP en andere relevante gegevens over

Aanvullende informatie (wie doet wat, contactpersonen, voorwaarden)

- Signaleren: op de basisschool groepsleerkracht, in samenspraak met IB'er; in het vo docenten/ ondersteuningcoördinator/ trajectbegeleider;
- MDO-O organiseren: IB'er van de basisschool;
- MDO-contactpersoon op het vo: meestal de brugklascoördinator of –teamleider, ook wel de ondersteuningscoördinator. Zie bijlage F;
- Als de leerling bediend kan worden vanuit de basisondersteuning van de school (§ 1.1), bijv. met een faalangsttraining of een dyslexiekaart, hoeft er geen MDO georganiseerd te worden;

1.4.4 MDO-overdracht: procedure en stappenplan

Het multidisciplinair overleg: MDO - overdracht
Als een leerling binnen het voortgezet onderwijs intensieve ***ondersteuning*** nodig heeft, die de basisondersteuning overstijgt, wordt er voor de overstap naar het voortgezet onderwijs een multidisciplinair overleg (MDO) geïnitieerd door de basisschool. Het multidisciplinair overleg is een versterking van het educatief partnerschap met ouders, de leerling en andere belangrijke betrokkenen. Ook de VO-school waar de leerling zich wil aanmelden is deelnemer van dit MDO-O. Doel van het overleg is in gezamenlijkheid vaststellen ***welke extra onderwijsondersteuning*** boven op de basisondersteuning de leerling nodig heeft, om succesvol te kunnen zijn in zijn of haar leerontwikkeling binnen het voortgezet onderwijs.
Op basis van de vastgestelde extra onderwijsondersteuningsbehoeften onderzoekt de VO-school vervolgens of de gewenste ondersteuning daadwerkelijk geboden kan worden. Er zijn twee uitkomsten mogelijk:

a) De VO-school kan de gevraagde ondersteuning bieden

Als de vo-school de gewenste ondersteuning kan bieden, dan kan de leerling op de school geplaatst worden. Als de school niet hoeft te loten, dan wordt de leerling daadwerkelijk geplaatst.
Indien het MDO gevoerd is met een VO-school die moet loten, dan loot de leerling mee. Wordt de leerling ingeloot, dan wordt hij ook geplaatst; de school heeft immers vastgesteld dat de gevraagde ondersteuning geboden kan worden. Wordt de leerling uitgeloot op de school waarmee het MDO gehouden is, dan krijgt hij een plaats aangeboden op een van de andere scholen van zijn voorkeurslijst. Die school voert vervolgens een inschrijfgesprek met de leerling, met aandacht voor de gevraagde ondersteuning.

b) De VO-school kan de gevraagde ondersteuning niet bieden

Kan de VO-school de ondersteuning niet bieden, dan zal deze school, in overleg met de ouders een passend onderwijsaanbod elders binnen het samenwerkingsverband doen. Als er geloot moet worden gaat de formele zorgplicht pas in ná de loting, dat betekent dat de school waar de leerling is ingeloot ófwel zelf de leerling plaatst ófwel ervoor zorgt dat de leerling op een andere school geplaatst wordt (binnen of buiten het swv, op een VO-school of een vso-school).

Meer- en hoogbegaafde leerlingen
Voor meer- en hoogbegaafde leerlingen in het algemeen geldt dat zij zich op de gebruikelijke wijze

(in groep 7 en 8) oriënteren op de scholen in het voortgezet onderwijs. Voor een deel van de hoogbegaafde leerlingen is het wenselijk dat er middels een MDO-O een goede overdracht gerealiseerd wordt naar het voortgezet onderwijs. We hebben het dan over hoogbegaafde leerlingen met extra onderwijsondersteuningsbehoeften, ook wel “dubbel bijzondere leerlingen” genoemd. Dat kunnen bijv. hoogbegaafde leerlingen zijn die op de basisschool één of meerdere jaren versneld zijn en dus extra jong zijn bij instroom in een VO-school. Of leerlingen bij wie (zeer) hoge intelligentie samenvalt met zwakke executieve vaardigheden en/of ernstige belemmeringen in sociaal-emotionele ontwikkeling.
De ‘checklist MDO-O voor hoogbegaafde leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte’ kan hierbij een hulpmiddel zijn om te beoordelen of een MDO-O nodig is. Deze is te vinden op de website van het swv: https://www.samenwerkingsverband-zuid-kennemerland.nl/assets/upload/documenten/210908%20checklist%20voor%20MDO-O%20hoogbegaafde%20leerlingen.pdf

Zie voor het invulformulier ter voorbereiding van de MDO-overdracht bijlagen A, B en C of de digitale versie op de website: https://www.samenwerkingsverband-zuid-kennemerland.nl/Van-basisschool-naar-voortgezet-onderwijs, onder ‘formulieren’.

STAPPENPLAN VOOR DE MDO-OVERDRACHT

a) De basisschool signaleert de leerlingen die in aanmerking komen voor het MDO. Dat zijn leerlingen die méér ondersteuning nodig hebben dan wat het VO onder ‘basisondersteuning’ verstaat; het is daarom van belang dat de basisschool ervan op de hoogte is welke ondersteuning onder de basisondersteuning valt.
Het is wenselijk om het eerste gesprek met ouders aan te gaan aan het begin van groep 7, zodat ouders in dat jaar zich al kunnen oriënteren op het VO.
Het is noodzakelijk om uiterlijk in groep 7 te starten met een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) of een ander document waarin de onderwijsondersteuningsbehoefte van de leerling is beschreven, met de door de basisschool ingezette interventies.

b) Ouders gaan zich (in groep 7) oriënteren op mogelijke VO-scholen, bijv. door het bezoek aan open dagen, en geven de uiteindelijke keuze door aan de basisschool.

c) De basisschool, de ouders en de leerling bereiden zich (begin groep 8) samen voor op het MDO door het beantwoorden van de vragen uit het MDO-formulier (zie hieronder). Daarbij wordt waar mogelijk al rekening gehouden met de keuze van de VO-school.

d) De basisschool initieert de MDO-overdracht door een afspraak te maken met de VO-school, tussen 1 november en 26 februari. Het ingevulde formulier, zie hieronder, wordt geüpload in het digitale aanmeldsysteem de-overstap. De VO-school gaat altijd in op het verzoek om een MDO-O. Dit betekent niet automatisch dat de VO-school de leerling zal plaatsen: plaatsing hangt af van de uitkomst of de VO-school de gevraagde ondersteuning kan bieden en of de school plek heeft[3].

[3] Als de school moet loten, doet de leerling mee aan de loting.

e) Is het te spannend voor een leerling om aan te sluiten bij de MDO-overdracht, dan kan er ook gekozen worden voor andere opties zoals:
   - De leerling zet zijn verhaal op papier en geeft dit mee aan de ouders voor het gesprek
   - De leerling vertelt zijn deel in een apart gesprek met ouders, IB'er of eigen leerkracht
   - De leerling kan de eerste of de laatste 10 minuten van het gesprek aansluiten
   - De leerling heeft zijn/haar perspectief op zijn/haar ondersteuningsbehoeften, samen met zijn ouder(s)/verzorger(s) op papier gezet en dit wordt voorgelezen
   - De leerling kan aan de MDO-overdracht deelnemen vanaf thuis met behulp van digitale middelen

f) Het doel van de MDO-overdracht wordt helder gecommuniceerd naar alle betrokkenen. De afspraken uit het MDO worden naar iedereen teruggekoppeld:
   - binnen een week
   - door de VO-school
   - met onderbouwing
   - per (beveiligde) mail aan alle aanwezigen/betrokkenen

Voor meer informatie, zie de overstap, MDO-O

1.5 Vergoeding van kosten Drempelonderzoek en IQ-testen

Basisscholen die het Drempelonderzoek en/of een intelligentietest (bijv. NIO) afnemen bij een leerling met leerachterstanden, bij wie het vermoeden bestaat dat hij/zij in aanmerking komt voor lwoo of PrO, kunnen de kosten hiervoor vergoed krijgen van het samenwerkingsverband-vo.
Het Drempelonderzoek is een onderzoek om leerachterstanden vast te stellen. Het niveau dat een leerling op een bepaald moment heeft bereikt wordt weergegeven in didactische leeftijdseenheden (DLE's).
Basisschoolleerlingen kunnen vanaf groep 3 tien punten per jaar scoren (voor elke maand onderwijs één punt), zodat er 60 DLE-punten gehaald kunnen zijn aan het eind van groep 8. Zie voor de berekening ook bijlage F.
Het Drempelonderzoek is niet verplicht, de leerachterstanden kunnen ook aangetoond worden door middel van een andere toets of een uitdraai uit het LVS. Voor de aanvraag van een PrO-TLV zijn naast de leerachterstanden ook de IQ-gegevens nodig.

In april wordt hierover een bericht gepubliceerd in de Nieuwsbrief van het samenwerkingsverband-PO (www.passendonderwijs-zk.nl). Daarin wordt uitgelegd hoe basisscholen via een e-mail aan het samenwerkingsverband-VO kunnen aangeven voor welke vergoedingen van afgenomen testen en toetsen zij in aanmerking komen.
Ook VO-scholen die deze testen afnemen kunnen de vergoeding aanvragen bij het samenwerkingsverband-VO.

1.6 De Centrale Warme Overdracht (CWO)

Afgelopen schooljaar heeft er weer een editie van de CWO plaatsgevonden zoals de CWO bedoeld is; fysiek, verbindend en samenwerkend. Wij blijven echter open staan voor vernieuwing en verbetering. Komend schooljaar zullen wij de CWO niet voor alle leerlingen plaats laten vinden. Het is belangrijk om de informatie rondom de CWO goed in de gaten te houden, want wij zullen u middels die route inlichten over de concrete invulling.
De groep8-leerlingen worden middels de CWO op een eenduidige, centrale manier overgedragen naar de brugklas. Het is ons doel om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte en aandacht blijft voor de inhoud van de overdracht van de leerlingen waarvoor dit nodig is en dat de tijdinvestering daardoor aanzienlijk minder wordt, terwijl de kwaliteit en de inhoud van de gesprekken goed blijft.
De CWO levert tevens een netwerkmoment op voor PO- en VO-collega's. Daarnaast is het goed om te weten dat de CWO volledig AVG-veilig verloopt.
Vanuit het PO-VO besturenoverleg Zuid-Kennemerland is besloten dat ook komend schooljaar de CWO hét overdrachtsmoment zal zijn voor groep8-leerlingen die regulier de overstap maken naar een vo-school in de regio Zuid-Kennemerland. Dit betekent dat **alle basisscholen** zullen deelnemen aan de CWO en de leerlingen, waarvoor een warme overdracht nodig is, zullen overdragen aan de deelnemende vo-scholen.

De CWO vindt plaats van 31 mei t/m 3 juni 2027.

Het overdrachtsformulier vindt u op de website van het samenwerkingsverband; overige informatie kunt u vinden op: https://warmeoverdracht.school/

1.7 De "Eigen Wijzer"

Let op, deze informatie is met name bedoeld voor basisscholen in Zuid-Kennemerland; in Velsen laten niet alle basisscholen de leerlingen een Eigen Wijzer invullen)

Alle leerlingen van groep 8 in Zuid-Kennemerland vullen de Eigen Wijzer in.
Het doel van het document de Eigen Wijzer is om de warme overdracht van leerlingen naar het voortgezet onderwijs niet alleen te laten plaatsvinden in de contacten tussen onderwijsprofessionals maar vooral ook de leerlingen zelf hierin te betrekken. Leerlingen formuleren zelf hun onderwijsbehoeften vanuit de gedachte dat zij goed kunnen aangeven wat voor hen belangrijk is in het voortgezet onderwijs. De leerling is op deze manier eigenaar van zijn eigen overdracht. De leerkrachten van groep 7 en 8 hebben een coachende rol in dit proces, zij gaan met hun leerlingen het gesprek aan om leerlingen hun eigen overdrachtsformulier zo goed mogelijk te laten invullen. Deze overdracht maakt geen deel uit van de aanmeldingsprocedure.
De leerling overhandigt de ingevulde Eigen Wijzer aan de betreffende v(s)o-school op de centrale kennismakingsdag (23 juni 2027).
De scholen voor voortgezet onderwijs geven de ingevulde Eigen Wijzers een plaats tijdens de mentorgesprekken in de eerste klas. Zie voor het formulier.

1.8 Onderwijskundig rapport (OKR) – digitale gegevensoverdracht

Als een leerling overstapt naar een andere school, dan heeft de nieuwe school gegevens over die leerling nodig. Het totaal van die gegevens noemen we het Onderwijskundig Rapport (OKR). Deze gegevens worden veilig en AVG-veilig uitgewisseld via de Overstapservice Onderwijs (OSO).
Voor het doorgeven van leerlinggegevens van basisschool naar vo-school is **géén** toestemming van de ouders nodig. Wel hebben de ouders recht op inzage in de informatie die overgedragen wordt en kunnen zij hun eigen zienswijze daaraan toevoegen (artikel 42 van de Wet op het Primair Onderwijs en Besluit uitwisseling leer- en begeleidingsgegevens).

Het onderwijskundig rapport bevat de volgende gegevens:

a. administratieve gegevens;
b. gegevens over onderwijshistorie, leerresultaten en stage- en werkervaring;
c. gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling en het gedrag;
d. gegevens met betrekking tot de gegeven of geïndiceerde begeleiding;
e. gegevens omtrent de verzuimhistorie.

1.9 Vragen?

Heeft u vragen over de overstap van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte, of over het ondersteuningsaanbod van de vo-scholen?
Samenwerkingsverband algemeen 023 – 54 30 140 info@swv-vo-zk.nl

Heeft u vragen over de toelatings- en lotingsprocedure van het PO/VO-besturenoverleg? Mail naar info@de-overstap.nl

Heeft u vragen over de Centrale Warme Overdracht?
mw. A. Alberts A.Alberts@sanctamaria.nl
mw. N. Booij N.Booij@coornhert.nl

Heeft u vragen over de Eigen Wijzer?
mw. A.M. Hersman A.Hersman@po-zk.nl

2. ONDERSTEUNINGSAANBOD

2.1 Trajectvoorzieningen

Voor een algemene beschrijving van wat een trajectvoorziening is: zie § 1.2 onder a) en § 1.2.1. Hieronder staat een overzicht op alfabetische volgorde, hoe elke school de trajectvoorziening inhoud geeft. Dit zijn samenvattingen. Een uitgebreide beschrijving is te vinden in de schoolgids of op de website van de betreffende school.

Coornhert Lyceum

Op onze school zijn er twee trajectbegeleiders. Zij begeleiden leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Na aangemeld te zijn door de mentor wordt door het ondersteuningsteam en de ondersteuningscoördinator besproken of zij in aanmerking komen voor trajectbegeleiding. In samenspraak met leerling, ouders en mentor wordt een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld.
Voor deze leerlingen beschikken we over een eigen lokaal. Hier kunnen leerlingen, maar ook ouders ontvangen worden en kunnen leerlingen op afspraak de pauze doorbrengen, een time-out houden of een coachingstraject volgen.

ECL (Eerste Christelijk Lyceum)

De Trajectvoorziening op het ECL bestaat uit 3 trajectbegeleiders en een ondersteuningscoördinator. Zij ondersteunen de vakdocenten/ mentoren bij het passend maken van het onderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en ze begeleiden deze leerlingen individueel.
Samen met de leerling, ouders/verzorgers en zo nodig het professionele netwerk worden doelen opgesteld en vastgelegd in een OPP (ontwikkelings- perspectiefplan). De doelen worden op regelmatige basis geëvalueerd. Het handelingsgericht werken staat hierbij centraal.
De begeleiding is individueel en erop gericht om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid te vergroten en daar waar nodig is aanpassingen binnen het onderwijs te faciliteren. De begeleiding is in principe kortdurend. De begeleiding kan ook bestaan uit het doen van klassenobservaties.
De Trajectvoorziening heeft naast een gesprekruimte een eigen ruimte voor de leerlingen binnen de school. Hier werken leerlingen aan hun persoonlijke doelen**.**

Felisenum

De trajectbegeleiding voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is altijd tijdelijk en levert maatwerk en ondersteuning als de schoolvoortgang wordt bedreigd. Hierbij wordt ingespeeld op:

- factoren die het functioneren belemmeren, zoals concentratie-, motivatie- en aandachtsproblemen of het in onvoldoende mate beschikken over toereikende leerstrategieën;
- Omstandigheden die de schoolvoortgang (tijdelijk) verstoren, zoals verstoringen in de verhouding draagkracht – draaglast bij de leerling of zijn omgeving.

Haarlem College

Het Haarlem College heeft een stevige ondersteuningsstructuur voor alle leerlingen, met een pedagogische basis geënt op de uitgangspunten van PBS en verschillende interventies die toegankelijk zijn voor alle leerlingen. Voor leerlingen die vanwege hun ondersteuningsbehoeften

meer nodig hebben dan binnen de basisondersteuning kan worden geboden, kan op het Haarlem College ondersteuning vanuit trajectbegeleiding en de trajectgroep worden ingezet.

Trajectbegeleiding

Trajectbegeleiding is kortdurende individuele begeleiding gericht op het vergroten van schoolse vaardigheden, gedrag en/of sociaal-emotioneel functioneren, alsmede op het optimaliseren van de context, zodat de leerling zo goed mogelijk kan deelnemen aan het regulier onderwijs. De trajectbegeleider werkt samen met de leerling, ouder(s)/verzorger(s), mentor, docententeam, ondersteuningscoördinator en eventueel betrokken hulpverlening. De ondersteuning is doelgericht, zo licht als mogelijk en zo intensief als nodig.

In overleg met de leerling en ouder(s)/verzorger(s) worden de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, doelen en interventies vastgesteld, welke worden vastgelegd in het ontwikkelingsperspectief (OPP). Indien nodig worden observaties in de klas uitgevoerd om de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften te concretiseren. De begeleiding kan onder andere bestaan uit individuele begeleiding, het opstellen van handelingsadviezen voor docenten en afstemming met mentor en andere betrokkenen. De leerling volgt in principe het reguliere onderwijsprogramma en maakt individuele afspraken met de trajectbegeleider over de momenten en vorm van begeleiding.

Trajectgroep

De trajectgroep is een tijdelijke vorm van extra ondersteuning - bovenop trajectbegeleiding - voor leerlingen voor wie het volgen van de reguliere lessen geheel of deels niet haalbaar is. De trajectgroep ondersteunt leerlingen bij het kunnen (blijven) deelnemen aan het onderwijs. Waar mogelijk blijft de leerling deelnemen aan lessen en activiteiten in de eigen klas. Het doel van de trajectgroep is dat leerlingen, binnen hun mogelijkheden, onderwijs kunnen blijven volgen en zich kunnen ontwikkelen.

De trajectgroep biedt een voorspelbare en ondersteunende omgeving waarin leerlingen extra begeleiding kunnen krijgen bij het omgaan met belemmeringen die het volgen van onderwijs in de reguliere klas in de weg staan. De begeleiding is gericht op het versterken van de mogelijkheden van de leerling om (weer) zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan het onderwijs.

<u>Hageveld</u>

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kunnen in aanmerking komen voor trajectbegeleiding wanneer de ondersteuning binnen de reguliere begeleiding door mentor en docententeam onvoldoende aansluit bij wat de leerling nodig heeft. Trajectbegeleiding biedt tijdelijke, aanvullende en doelgerichte ondersteuning, afgestemd op de hulpvraag en ondersteuningsbehoefte van de leerling.

De begeleiding kan individueel of in een kleine groep plaatsvinden. Er kan onder andere worden gewerkt aan leervaardigheden, executieve functies en sociaal-emotionele vaardigheden. De leerling krijgt ondersteuning bij het ontwikkelen en toepassen van passende leerstrategieën en schoolse of sociale vaardigheden. Daarbij is er aandacht voor wat er van de leerling wordt verwacht en voor het vergroten van het inzicht in het eigen handelen. Het doel is dat de leerling zo zelfstandig mogelijk kan deelnemen aan het onderwijs en de aangeleerde vaardigheden kan toepassen binnen de klas en school.

De trajectbegeleider werkt hierbij samen met de leerling, ouders, mentor en andere betrokkenen binnen school. Waar nodig stemt de trajectbegeleider af met docenten en andere professionals over wat de leerling in de onderwijspraktijk nodig heeft. Dit kan bijvoorbeeld gaan om adviezen voor de begeleiding in de klas of afspraken die helpen om de ondersteuning binnen en buiten de les op elkaar aan te laten sluiten. Wanneer dit onderdeel is van de gemaakte afspraken, kan het trajectlokaal daarnaast tijdelijk als time-outplek worden ingezet, met als doel dat de leerling daarna weer kan aansluiten bij het onderwijs.

Bij de start van het traject worden doelen en afspraken opgesteld en vastgelegd in een

ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Het OPP wordt gedurende het traject op verschillende momenten met de betrokkenen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
De trajectbegeleider plant in overleg met de leerling de begeleidingsmomenten. Tijdens deze afspraken wordt gericht gewerkt aan de afgesproken doelen. De begeleiding vindt plaats in het trajectlokaal.

De **Hartenlust**
De trajectbegeleiders en de ondersteuningscoördinator bieden ondersteuning op school aan leerlingen met studiebelemmeringen, sociaal-emotionele belemmeringen en gedragsmatige belemmeringen. De begeleiding bestaat uit het leren van schoolse vaardigheden, ondersteuning bij plannen en organiseren, en het verbeteren van het welzijn en gedrag.
Het observeren van de leerling tijdens lessituaties is een belangrijk onderdeel van de begeleiding, het geeft inzicht in de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften. De trajectbegeleider richt daarbij speciale aandacht op gedrag en de interactie tussen leerling en docent. Ook het afnemen en analyseren van een schoolse vaardighedenlijst is een belangrijk instrument om ondersteuningsbehoeften in kaart te brengen.
De begeleiding vindt plaats in nauwe samenwerking en overleg met leerling, mentor en de ouders/verzorgers. Met alle betrokkenen wordt afgesproken wanneer, met welke frequentie en met welk doel de leerling de trajectvoorziening bezoekt. De ondersteuning is van tijdelijke aard.

De **HBM (Haemstede-Barger Mavo)**
Alle leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte worden door de een van de trajectbegeleiders begeleid. Er is een speciale ruimte ingericht waar de leerlingen een gesprek kunnen hebben, begeleiding kunnen krijgen maar ook toetsen kunnen maken of een time-out kunnen nemen. Zij kunnen dan in de trajectruimte aan hun schoolwerk doorwerken. Leerlingen kunnen alle schooldagen terecht in de trajectruimte.
De trajectbegeleiders werken nauw samen met ouders, mentoren en de ondersteuningscoördinator. Aanmelding gebeurt via de mentor en in overleg met de ondersteuningscoördinator en ouders. Als een leerling trajectbegeleiding krijgt, komt er een plan met te behalen doelen. Dit wordt regelmatig geëvalueerd. Zo nodig wordt in overleg met de ondersteuningscoördinator extra begeleiding georganiseerd.

Ichthus Lyceum
De trajectvoorziening helpt leerlingen die behoefte hebben aan extra ondersteuning. Deze begeleiding vindt op school plaats, naast de begeleiding van de mentor. De behoefte van de leerling aan extra ondersteuning komt vaak voort uit een ontwikkelingsstoornis of een fysieke beperking. Een diagnose is niet noodzakelijk. Leerlingen die gebruikmaken van de trajectvoorziening volgen de reguliere lessen en doen een beroep op de trajectvoorziening wanneer dat nodig is. Zij kunnen in de trajectruimte terecht als zij vragen hebben, iets willen bespreken of behoefte hebben aan rust. De trajectruimte bevindt zich op de begane grond van ons schoolgebouw. De ruimte is ingericht met het oog op inclusief onderwijs. Het aanbod valt binnen de basisondersteuning en de breedte-ondersteuning. De trajectruimte is vijf dagen per week geopend en altijd bemand door een trajectbegeleider.

Sommige leerlingen hebben extra begeleiding en ondersteuning nodig. Wij kunnen niet alle begeleiding bieden. De begeleiding en ondersteuning die wij bieden, valt ten minste binnen de volgende randvoorwaarden. De leerling: voldoet aan de toelatingscriteria van het Ichthus Lyceum; is in staat de eindtermen (een diploma) te behalen; belemmert medeleerlingen niet in het leerproces;

kan functioneren met de in de school beschikbare begeleiding en deskundigheid; is in staat de reguliere lessen te volgen binnen de bestaande onderwijsvorm; is in staat naar de les te komen zonder specifieke voorzieningen.

Kennemer Lyceum

Er zijn twee trajectbegeleiders die 4½ dag per week beschikbaar zijn op school. De school heeft een aparte ruimte waar de leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte op sociaal-emotioneel en/of didactisch gebied terecht kunnen. De leerlingen worden hiervoor door de mentor aangemeld bij het ondersteuningsteam (afdelingsleider brugklassen, ondersteuningscoördinator en trajectbegeleiding), de ouders zijn altijd op de hoogte. In overleg met de leerling, ouders, het ondersteuningsteam en docenten wordt bekeken wat een leerling nodig heeft en op welke manier er maatwerk geleverd kan worden. De trajecten zijn over het algemeen van tijdelijke aard en worden met regelmaat geëvalueerd met ouders, leerling en overige betrokkenen.

Maritiem College IJmuiden

De school biedt een individueel begeleidingstraject aan de leerling waarbij gedrags- en/of ontwikkelingsproblematiek gesignaleerd is. Het doel van deze begeleiding is het vergroten van het welbevinden van de leerling en afstroom/uitval voorkomen.
De trajectbegeleider ondersteunt de leerling, in partnerschap met ouder en docent om te zorgen dat de leerling zo optimaal mogelijk de schoolloopbaan doorloopt binnen het reguliere onderwijs. De trajectbegeleider stelt samen met de leerling, ouder, mentor en eventueel externe hulpverlening een plan op. Dit plan wordt regelmatig samen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
De trajectbegeleider beschikt over een eigen ruimte voor gesprekken, begeleiding en/of evt. een korte time-out voorziening.

Montessori College Aerdenhout (MCA)

De trajectbegeleiding op het Montessori College is tweeledig. Enerzijds biedt de trajectbegeleider ondersteuning aan leerlingen die sociaal-emotioneel extra begeleiding nodig hebben, anderzijds biedt de trajectbegeleider ondersteuning op school aan leerlingen met studie belemmerende problematiek. De begeleiding bestaat in het laatste geval uit het leren of verbeteren van schoolse vaardigheden en het helpen met plannen en organiseren. De vaardigheid om zelfstandig een taak of opdracht uit te kunnen voeren is erg belangrijk in het Montessori onderwijssysteem.
Wanneer er sprake is van sociaal-emotionele problematiek voert de trajectbegeleider regelmatig gesprekken met de leerling.
De begeleiding vindt plaats in nauwe samenwerking en overleg met leerling, mentor, de ouders/verzorgers en de hulpverlening als die betrokken is. Met alle betrokkenen wordt afgesproken wanneer, met welke frequentie en met welk doel de leerling de Trajectvoorziening bezoekt. De ondersteuning is altijd van tijdelijke aard.
De trajectbegeleider biedt tevens ondersteuning aan de vakdocenten die handelingsverlegen zijn in het bieden van passende ondersteuning in de les.

Mendelcollege

De Trajectvoorziening wordt als extra ondersteuning ingezet, indien de basiszorg door de mentor onvoldoende mogelijkheden in zich heeft om de leerling te begeleiden ten aanzien van de onderwijsbelemmeringen. De begeleiding wordt individueel aangeboden.
De begeleiding door de Trajectvoorziening is erop gericht om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid

van de leerling te vergroten vanuit een doelgerichte aanpak. De Trajectvoorziening heeft een eigen ruimte binnen de school. Het Mendelcollege heeft twee trajectbegeleiders die afwisselend aanwezig zijn in de Trajectvoorziening tijdens de lesuren en de schoolpauzes.

Oost ter Hout

De trajectvoorziening biedt ondersteuning aan leerlingen met een extra ondersteuningsvraag, maar ook aan docenten en de school zelf. Bijvoorbeeld bij het omgaan met een leerling met verschillende soorten problematiek, het omgaan met een complexe klas, klassenmanagement of differentiëren in de klas.
Leerlingen kunnen hiervoor worden aangemeld via de mentor die hiervoor contact opneemt met de ondersteuningscoördinator. In het groot zorgoverleg van de school zal bekeken worden of de leerling in aanmerking komt voor trajectbegeleiding. Ouders worden hierover ingelicht door de mentor en bij de start van het traject door de trajectbegeleider. Trajectbegeleiding is geen vrijwillige begeleiding, maar wordt ingezet omdat de school van mening is dat een leerling een ondersteuningsvraag heeft die door tijdelijke inzet van trajectbegeleiding wordt weggenomen.
De doelstelling van de trajectvoorziening:

- Passend onderwijs bieden, waardoor de uitval en uitstroom van (ondersteunings)leerlingen vermindert;
- Een laagdrempelige, toegankelijke vorm van begeleiding voor leerlingen en docenten;
- Vaste structuur en kwaliteitscontrole (evaluatie) binnen de begeleiding;
- De handelingsbekwaamheid van docenten en OOP vergroten door middel van coaching door de trajectbegeleider;
- Kortdurende begeleiding van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften;
- Verhogen van de leerprestaties van ondersteuningsleerlingen, door in te zetten op leerhouding.

Rudolf Steiner College

De trajectbegeleiding is een vorm van extra individuele ondersteuning en begeleiding voor leerlingen die meer hulp nodig hebben dan de mentor en het docententeam kunnen bieden.
Het doel van de trajectbegeleiding is:

- Dat de leerling in staat is om actief mee te doen met de les en zelfstandig kan werken.
- Dat de leerling weet wat er van hem of haar verwacht wordt in de les en zicht krijgt op het eigen handelen.

De trajectbegeleider coacht de leerlingen, de docenten en het onderwijsondersteunend personeel en houdt de ouders regelmatig op de hoogte van de afspraken. De trajectbegeleider geeft de docenten tips in de omgang met een specifieke leerling. De vorm van de begeleiding voor de leerlingen en docenten kan wisselen, afhankelijk van de vraag. Tot de mogelijkheden behoren: lesbezoeken, individuele begeleiding, coachen op gedrag, groepstrainingen gericht op faalangstreductie, time-outplek. Samen met de leerling, mentor en ouders worden de doelen van de trajectbegeleiding opgesteld en regelmatig geëvalueerd.

Saga Driehuis

De trajectvoorziening biedt ondersteuning aan leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Binnen Saga Driehuis wordt gewerkt met coaches. Iedere coach heeft eigen coachleerlingen waar diegene verantwoordelijk is voor het ontwikkelproces van de leerling.
Wanneer de hulpvraag van een leerling de hulp die de coach kan bieden overstijgt, zal de leerling worden aangemeld bij de trajectvoorziening. De aanmelding bij de trajectvoorziening zal worden

besproken in het zorgoverleg, waar beoordeeld wordt welke hulp passend is voor de leerling.
De trajectvoorziening is erop gericht om een leerling (tijdelijk) te ondersteunen en te begeleiden. Er is een kort lijntje tussen de coach, trajectbegeleider/ondersteuningscoördinator en ouders, binnen deze driehoek wordt regelmatig geëvalueerd.
De trajectvoorziening zit op een vaste plek in de school en is dagelijks op vaste momenten beschikbaar voor leerlingen die ontspanning, een luisterend oor nodig hebben, vragen hebben of een afspraak in willen plannen.
Daarnaast vinden er ook vaste begeleidingsmomenten plaats tussen de leerling en de trajectbegeleider/ondersteuningscoördinator.

Lyceum **Sancta Maria**
De trajectvoorziening biedt extra ondersteuning en coaching aan leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften op het gebied van gedrag, werkhouding, sociaal-emotioneel functioneren en/of welbevinden, teneinde af- of uitstroom van deze leerlingen te voorkomen.
De trajectbegeleiders werken samen met leerling, mentor en ouders. Als het nodig is wordt i.s.m. ketenpartners en/of andere externe deskundigen professionele ondersteuning geboden. De trajectbegeleiders werken planmatig, oplossings- en resultaatgericht en gaan uit van de mogelijkheden en talenten van de leerlingen. Zij coachen hen bij die vaardigheden die ze nodig hebben om binnen school succesvol te kunnen functioneren. Verder coachen trajectbegeleiders mentoren en docenten inzake extra ondersteuningsbehoeften leerlingen en het bemiddelen van aanpassingen en extra faciliteiten binnen de school.

Praktijkcollege **De Schakel**
De trajectbegeleiding richt zich op wat er nodig is om de leerling met extra ondersteuningsbehoeften te laten deelnemen aan het onderwijsleerproces. Dit gaat altijd in samenwerking met de mentor, betrokken leerkrachten, ouders, soms met de klas en eventueel met de hulpverlening.
Trajectbegeleiding heeft drie pijlers:

- Begeleiden van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften zodat ze binnen de school onderwijs kunnen blijven volgen. De trajectbegeleider brengt de onderwijsbehoeften van deze leerlingen goed in kaart d.m.v. bijvoorbeeld observaties en gesprekken met de leerling, leerkrachten en ouders;
- Coachen van docenten in de omgang met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. De trajectbegeleider vergroot het handelingsrepertoire van leerkrachten. De trajectbegeleider geeft wanneer dit noodzakelijk is ook training en studiebijeenkomsten aan de docenten;
- Educatief partnerschap met ouders en hulpverlening met als doel een gezamenlijke aanpak met en rond de leerling, onder andere op het gebied van de dagelijkse schoolgang. De trajectbegeleider betrekt ouders al in een vroeg stadium bij het opstellen van de plannen.

Schoter
De trajectbegeleiding is een vorm van extra individuele ondersteuning en begeleiding op maat voor leerlingen die meer hulp nodig hebben dan de mentor en het docententeam kunnen bieden.
Doel is de leerlingen extra te begeleiden en te ondersteunen bij o.a. schoolse vaardigheden, gedrag in de klas en/of het sociaal-emotioneel functioneren, zodat de leerling, indien mogelijk, op het voor hem/haar passende schoolniveau kan blijven functioneren en een prettige tijd heeft op school.
De trajectbegeleider onderhoudt contact met ouders, mentor en docenten en evalueert de ondersteuning na 6 weken. Een belangrijke taak van de trajectbegeleider is ook de docenten te ondersteunen bij “de beste aanpak in de klas” van de leerling.

Spaarne College

Het Spaarne College heeft een integrale ondersteuningsstructuur voor alle leerlingen. Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften bieden wij trajectbegeleiding of begeleiding door een orthopedagoog. Dit is kortdurende begeleiding op sociaal-emotioneel gebied en schoolse vaardigheden. De invulling van de begeleiding is afhankelijk van de hulpvraag van de leerling en wordt toegespitst op de onderwijsbehoeften van de desbetreffende leerling.
De begeleiding bestaat uit het voeren van begeleidingsgesprekken met leerlingen, elementen uit sociale vaardigheidstrainingen, observaties in de klas, het adviseren van docenten en samenwerken/ afstemmen met ouders en externe betrokkenen (zoals hulpverlening).
Daarnaast biedt het Spaarne College instroombegeleiding aan nieuwe leerlingen, die vanaf de start extra ondersteuning nodig hebben. Het gaat hierbij om brugklassers en zijinstromers. Tijdens het multidisciplinaire overleg (MDO) met ouders, leerling en de aanleverende school, wordt in overleg met elkaar bepaald of de leerling in aanmerking komt voor deze vorm van ondersteuning. De duur van deze begeleiding is maximaal tien weken en heeft als doel dat leerlingen een positieve start maken op het Spaarne College.

Stedelijk gymnasium

Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is er een trajectvoorziening met een trajectbegeleider. Het ondersteuningsteam van het Stedelijk Gymnasium bepaalt welke leerlingen hiervoor in aanmerking komen. Plaatsing gaat altijd in overleg met ouders/verzorgers.
In onze trajectruimte kunnen deze leerlingen worden opgevangen, individueel geholpen worden bij planning en organisatie, zo nodig een kortdurende time-out hebben of toetsen maken. Daarnaast biedt de trajectbegeleiding expertise en ondersteuning aan docenten en ouders. Er wordt een Ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld met daarin de verwachte uitstroombestemming, de belemmerende en bevorderende factoren, een beschrijving van de ondersteuningsbehoeften en geboden begeleiding. Doel is dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en dat de begeleiding voortijdige schooluitval helpt voorkomen.

Technisch College Velsen

De school biedt een individueel begeleidingstraject aan de leerling waarbij gedrags- en/of ontwikkelingsproblematiek gesignaleerd is. Het doel van deze begeleiding is het vergroten van het welbevinden van de leerling en afstroom/uitval voorkomen.
De trajectbegeleider ondersteunt de leerling, in partnerschap met ouder en docent om te zorgen dat de leerling zo optimaal mogelijk de schoolloopbaan doorloopt binnen het reguliere onderwijs. De trajectbegeleider stelt samen met de leerling, ouder, mentor en eventueel externe hulpverlening een plan op. Dit plan wordt regelmatig samen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De trajectbegeleider beschikt over een eigen ruimte voor gesprekken, begeleiding en evt. een korte time-out voorziening.

Tender College

De trajectbegeleider wordt ingeschakeld wanneer een leerling extra ondersteuning nodig heeft. De trajectbegeleider stelt vervolgens een plan op door de sterke en zwakke eigenschappen van de leerling door middel van gesprekken met de leerling, mentor, docenten, ouders, lesobservaties, dossieranalyse in kaart te brengen.
De trajectbegeleider heeft individueel contact met de leerlingen, ouders en mentoren en hij stelt samen met hen doelen op voor lange en korte termijn. Indien gewenst voert de trajectbegeleider

gerichte observaties uit die gebruikt worden bij het coachen van de betreffende leerling/docent. De trajectbegeleider maakt deel uit van het ondersteunings- en gedragteam binnen de school.

Vellesan College

Het doel van de trajectbegeleiding is dat de schoolse vaardigheden van leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften, waar nodig, versterkt worden. De trajectbegeleider brengt in kaart waar de hulpvraag van de leerling ligt en aan welke doelen er gewerkt gaat worden. Dit wordt beschreven in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). De trajectbegeleider houdt de ouders en betreffende mentor regelmatig op de hoogte van de voortgang van de begeleiding.

Wim Gertenbach College

Extra ondersteuning vindt zo veel mogelijk plaats in de klas door de docenten. Het Wim Gertenbach College biedt een verstevigde basisondersteuning waar alle leerlingen baat bij hebben. Daarnaast hebben de docenten door de kleine klassen ruimte om leerlingen ook tot op zekere hoogte individueel te ondersteunen. Deze ondersteuning ligt vast in een groepsplan per klas dat regelmatig wordt geëvalueerd en bijgesteld. De trajectbegeleider coacht docenten bij de uitvoering van de extra ondersteuning in de klas en biedt individuele begeleiding aan leerlingen die dat daarnaast nodig hebben. Ook onderhoudt zij contact met ouders, docenten en mentor over de invulling en evaluatie van de extra ondersteuning.

2.2 Aanbod voor hoog- en meerbegaafden

De scholen met havo/vwo hebben vanuit de basisondersteuning mogelijkheden voor hoogbegaafde leerlingen. Deze scholen hebben nagenoeg allemaal een hoogbegaafdheidsexpert (HB-expert). Deze kan meedenken in aanpassingen in het programma specifiek afgestemd op de leerling.
Daarbij kan gedacht worden aan verrijking door middel van vakken buiten het curriculum, of sneller door het programma gaan, door bijvoorbeeld versneld examen te doen. Elke school heeft hierin zijn eigen aanbod en dit wordt de komende jaren verder ontwikkeld.

Voor leerlingen die voltijds hoogbegaafdenonderwijs nodig hebben is er:

VIA Hageveld
Op VIA wordt atheneumonderwijs geboden voor meer- en hoogbegaafden. De lesstof wordt in compacte vorm aangeboden. Een groot deel van de lestijd wordt gebruikt voor vakoverstijgende opdrachten. Het onderwijs is voor een groot deel zelfsturend, waarbij uitgegaan wordt van de motivatie om te leren en waarin leerlingen zelf initiatief nemen.
De manier van werken binnen VIA vraagt om intensieve begeleiding, zowel op inhoudelijk gebied als op gebied van leerstrategieën en de zijnskenmerken van meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Prelisenum
Schooljaar 2021-2022 is het Felisenum gestart met het Prelisenum. Het Prelisenum is bedoeld voor leerlingen die wat betreft hun cognitieve mogelijkheden het vwo goed aankunnen, maar nog onvoldoende beschikken over metacognitieve vaardigheden of sociaal-emotioneel nog niet ver genoeg zijn om de overstap naar het voortgezet onderwijs te maken.
Het kan bijvoorbeeld gaan om leerlingen met zwakke schoolse vaardigheden en hoog intelligentieniveau of om jonge versnelde leerlingen.
De opdracht van het Prelisenum is de leerlingen in dit jaar voldoende vaardigheden aan te leren, waardoor zij de stap naar het voortgezet onderwijs kunnen maken.
Via de website is het mogelijk om de interesse voor het Prelisenum kenbaar te maken middels een formulier. Aanmelding en inschrijving volgen pas na het doorlopen van de gehele aanmeldprocedure. Voor deze klas geldt dezelfde aanmeldperiode als voor de leerlingen die via een MDO worden aangemeld. Er zijn beperkt plaatsen beschikbaar, vandaar dat wij goed kijken of de aanmelding passend is en wij de juiste plek zijn voor de leerling. Wij brengen ouders voor het einde van de MDO-periode op de hoogte van onze bevindingen.

Zie ook p. 17 voor de overdracht van meer- en hoogbegaafde leerlingen.

2.3 Leerwegondersteuning (lwoo)

Vmbo-scholen bieden extra ondersteuning aan leerlingen vanuit de extra LWOO-middelen die zij als school ontvangen. De scholen zijn vrij om zelf vorm en inhoud te geven aan de extra ondersteuning, bijvoorbeeld door kleine klassen te vormen of extra lessen aan te bieden.

Hieronder staat een overzicht hoe de extra ondersteuning op de vmbo-scholen aangeboden wordt:

1. Leerlingaantal
2. Klassengrootte
3. Homogeniteit van de klassen
4. Leerlingbegeleiding
5. Overig

1. Aantal leerlingen (bij benadering)

School	Beschrijving
Haarlem College	836 leerlingen , waarvan 50% lwoo-leerlingen
HBM	400 leerlingen, waarvan 20 lwoo-leerlingen
Maritiem College IJmuiden	63 leerlingen, waarvan 19 lwoo-leerlingen
Rudolf Steiner College	Ongeveer 1150 leerlingen, waarvan 72 lwoo-leerlingen in de vier lwoo-klassen (leerjaar 1 t/m 4)
Spaarne College	Circa 850 leerlingen, waarvan ruim de helft lwoo-leerlingen
Technisch College Velsen	358 leerlingen, waarvan 121 lwoo-leerlingen
Tender College	146 vmbo-leerlingen, bijna uitsluitend leerwegondersteunend onderwijs
Vellesan College	705 vmbo-leerlingen, waarvan ongeveer 1/3 lwoo-leerlingen
Wim Gertenbach College	224 leerlingen, waarvan 20 lwoo-leerlingen

2. Klassengrootte

School	Beschrijving
Haarlem College	43 klassen basisklassen: onderbouw 16, bovenbouw 20 leerlingen kaderklassen: maximaal 25 leerlingen mavo: maximaal 25 leerlingen havo maximaal 25 leerlingen
HBM	ca. 28 leerlingen
Maritiem College IJmuiden	Onderbouw: 18-24 leerlingen Bovenbouw: maximaal 24 leerlingen
Rudolf Steiner College	Onderbouw : maximaal 18 leerlingen per klas Bovenbouw: maximaal 18 leerlingen bij Nederlands, Engels, mentoruur, periodelessen, de ambachten en gymnastiek. De vakken van de profielen zijn samen met de reguliere mavoleerlingen.
Spaarne College	Onderbouw: maximaal 18 leerlingen Bovenbouw: maximaal 20 leerlingen

Technisch College Velsen	18-24 leerlingen in de onderbouw. Bovenbouw: maximaal 24 leerlingen
Tender College	maximaal 14 leerlingen
Vellesan College	Onderbouw: max. 18 (basis) Bovenbouw: max. 24 bij gemengde klassen
Wim Gertenbach College	Onderbouw: gemiddeld 22 leerlingen Bovenbouw: maximaal 26 leerlingen, in een enkel eindexamenvak tot maximaal 30 leerlingen

3. Homogeniteit van de klassen

School	Beschrijving
Haarlem College	Gemengde klassen (reguliere leerlingen, LWOO-leerlingen, NT2-leerlingen, leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften)
HBM	Lwoo-leerlingen bij reguliere leerlingen in de klas
Maritiem College IJmuiden	Lwoo-leerlingen bij reguliere leerlingen in de klas
Rudolf Steiner College	Lwoo-leerlingen in aparte klas in de onderbouw Lwoo-leerlingen in de bovenbouw voor ongeveer 50% met de profielklassen bij reguliere mavoleerlingen in de klas.
Spaarne College	Gemengde klassen (regulier, lwoo, extra ondersteuningsbehoeften)
Technisch College Velsen	Lwoo-leerlingen bij reguliere leerlingen in de klas
Tender College	Bijna uitsluitend lwoo-leerlingen, leerlingen werken in een individueel traject
Vellesan College	Lwoo-leerlingen bij reguliere leerlingen in de klas.
Wim Gertenbach College	Lwoo-leerlingen bij reguliere leerlingen in de klas

4. Leerlingbegeleiding / Ondersteuningsaanbod

School	Beschrijving
Haarlem College	1. Deelschoolstructuur met verdeling in vier deelscholen, met vaste docententeams, leerlingcoördinator en leerlingbegeleider per deelschool 2. Veilig en positief schoolklimaat geënt op uitgangspunten PBS, actieve surveillance, veiligheidscoördinatoren, anti-pestbeleid, OverTime 3. Geïntegreerd LWOO in reguliere, kleine klassen (max. 24 leerlingen) 4. Intensief mentoraat, met wekelijkse mentorlessen gericht op plannen, studievaardigheden, groepsdynamiek en sociale veiligheid en individuele leerlinggesprekken 5. Vakinhoudelijke hulpuren door vakdocenten aan begin of einde van de dag 6. Verplichte remediërende steunuren taal- en rekenen in alle leerjaren 7. Ondersteuningskaart met compenserende en dispenserende maatregelen (waar nodig o.a. voor leerlingen met dyslexie, dyscalculie, TOS, ADD/ADHD, ASS) 8. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding door decaan en mentor (o.a. JINC)

	voor doorstroom naar MBO. 9. Faalangstreductietraining en sociale vaardigheidstraining (naar behoefte, door OOK pedagogisch) 10. Wekelijks intern zorg overleg voor IZO-leerlingen 11. Spreekuren schoolarts en leerplichtambtenaar op school 12. Trajectbegeleiding en trajectgroep 13. Individueel ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) 14. Inzet specialistische ondersteuning, bijv. schoolcoaches CJG, indien nodig 15. Remedial Teaching, individueel of in kleine groepen gericht op remediëring van didactische achterstanden in spelling, rekenen of begrijpend lezen of mentoroverstijgende coaching op executieve vaardigheden voor leerlingen met een diagnose 16. Peer-to-peer project waarbij leerlingen betrokken worden bij ondersteuning en mediation voor medeleerlingen 17. Extra ondersteuning NT2-leerlingen
HBM	18. Extra vakinhoudelijke begeleiding door docenten (begeleidingsuren) 19. Begeleiding bij huiswerk en plannen van werk 20. Huiswerk maken op school onder begeleiding 21. Trajectbegeleiding gericht op leren leren, sociaal-emotionele vaardigheden of op gedragsontwikkeling. 22. Dyslexiebegeleiding 23. Sociale vaardigheidstraining 24. Taal- en rekenondersteuning 25. CJG-coach 26. Mentorbegeleidingsuren (sociaal emotionele vaardigheden, studievaardigheden) 27. Time-out mogelijkheid in apart lokaal 28. Waar nodig begeleiding door externe partijen in de school
Maritiem College IJmuiden	1. Extra mentoruren (mentor is spil in de begeleiding) 2. Trajectbegeleiding 3. Dyslexiecoördinator 4. Individuele uren voor verdieping, verbreding en ondersteuning (bijles) 5. Steunlessen bovenbouw onder schooltijd (bijles) 6. Mogelijkheid om huiswerk op school te maken 7. Extra begrijpend lezen voor leerlingen met grote leerachterstand 8. Multidisciplinair overleg 9. OPP's voor individuele leerlingen 10. KIC (Kracht in Controle – groepsvorming en welbevinden)
Rudolf Steiner College	1. Intensief mentoraat en coördinator LWOO klassen. 2. Extra aandacht voor uniformiteit bij docenten met aandacht voor structuur, planning, organiseren en studievaardigheden. 3. Inzet trajectbegeleiding voor lesobservaties aangaande de ondersteuningsvraag van de groep en voor advies aan de docent. 4. Inzet van het Ondersteuningsteam of MDO's indien nodig. 5. Inzet voor ondersteuning leerproces, omgaan met faalangst en sociaal-

	emotionele begeleiding bij de overgang van PO naar VO. 6. Extra taal- of wiskundeonderwijs en lesondersteuning bij die vakken. 7. Scholing en training docenten en mentoren (voor aanpak gericht op lwoo-leerlingen). 8. Individueel OPP per leerling voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.
Spaarne College	1. Veel kennis over en ervaring met leerlingen met extra ondersteunings-behoeften 2. Intensief mentoraat 3. Huiswerkklas 4. Keuzewerktijd 5. Begeleiding leerstoornissen 6. Extra taal- en rekenonderwijs 7. Trainingen (faalangstreductie, weerbaarheid, studievaardigheden, dyslexie) 8. Inzet specialistische ondersteuning door orthopedagoog 9. Handelingsgerichte werkwijze (HGW) 10. Instroombegeleiding 11. Trajectbegeleiding 12. Extra ondersteuning NT2-leerlingen 13. Begeleiding van docenten en mentoren door ondersteuningsteam, ter versterking van het docenthandelen 14. Meerdere mentor/ouder/leerling(MOL)-gesprekken per jaar voor elke leerling
Technisch College Velsen	1. Extra mentoruren (mentor is spil in de begeleiding) 2. Trajectbegeleiding 3. Dyslexiebegeleider 4. Individuele uren voor verdieping, verbreding en ondersteuning (bijles) 5. Steunlessen voor de bovenbouw onder schooltijd (bijles) 6. Keuzewerktijd voor projecten, opdrachten en huiswerk 7. Extra begrijpend lezen voor leerlingen met grote leerachterstand 8. Multidisciplinair overleg 9. OPP's voor individuele leerlingen 10. KIC (Kracht in Controle – groepsvorming en welbevinden)
Tender College	1. Bij de praktijklessen is naast de leerkracht een onderwijsassistent aanwezig. 2. Alle docenten hebben voor deze vorm van onderwijs gekozen en zijn er in de eerste plaats voor de leerling en daarna voor hun vak. 3. Leerlingen, die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring ontvangen een "op maat" gemaakte dyslexiekaart. 4. De leerlingen, die extra ondersteuning van het zorgteam krijgen (trajectbegeleiding en/of ZIB-gesprekken), werken met een OPP. De voortgang wordt besproken in leerlingenbesprekingen, rapport-vergaderingen en/of ZIB-gesprekken. 5. De begeleiding door de mentor is heel intensief. De mentor begeleidt de

	leerling en onderhoudt de contacten met ouders, collega's en het zorgteam. 6. Er wordt gewerkt met gedragsverwachtingen. Er wordt op een positieve wijze aangegeven welk gedrag van leerlingen verwacht wordt. 7. De huiswerkbegeleiding: De leerlingen worden in staat gesteld om huiswerk op school te maken onder begeleiding van de docent. 8. Er is een mogelijkheid om via gerichte lessen in klas 2 (waarbij leerlingen de praktijkgerichte lessen op het Technisch College Velsen volgen) leerlingen voor te bereiden op een schakeling naar klas 3 van de TCV. 9. Begeleiding door psycholoog, maatschappelijk werker, ondersteuningscoördinator en trajectbegeleider.
Vellesan College	Geschoolde mentoren, ondersteund door: - ondersteuningscoördinator (zorgcoördinator) - dyslexiecoaches - vertrouwenspersonen - trajectbegeleiders - peer2peer leaders - VIP (Vaardigheid In Plannen)
Wim Gertenbach College	1. Extra uren mentor / ondersteuningscoördinator 2. I-uren: hulpuren in groepen van maximaal 15 leerlingen 3. Inzet van MDO indien nodig 4. Inzet externe specialistische ondersteuning, bijv. orthopedagoog, psycholoog, CJG-coach indien nodig 5. Inzet voor ondersteuning leerproces, zoals remedial teaching, huiswerkondersteuning, faalangsttraining 6. Inzet voor oudercontacten 7. Aanschaf extra leermiddelen 8. Scholing en training docenten en mentoren (voor taken gericht op lwoo-leerlingen) zoals HGW 9. Groeps-OPP met overzicht individuele aanpakken/ aanpak subgroepen in de klas 10. Verstevigde basisondersteuning met o.a. extra aandacht voor lees- en rekenvaardigheid.

5. Overig

School	Beschrijving
Haarlem College	Het gebouw is uitstekend bereikbaar en kleinschalig ingedeeld in 4 deelscholen van ± 170 leerlingen. Leerlingen volgen het grootste deel van de lessen op de eigen deelschool. Voor de 4 deelscholen zijn er 4 leerlingbegeleiders beschikbaar. Begeleiding door de mentor in het keuzeproces i.v.m. het brede aanbod van 4 studierichtingen en niveaus op het Haarlem College en het grote belang van een goede aansluiting op het mbo. In leerjaar 1 kennismaking met de 4 studierichtingen, in klas 2 een nadere oriëntatie op twee gekozen studierichtingen en in klas 3 en 4 een systeem van keuzemodules in de verschillende studierichtingen.

	In schooljaar 2024-2025 wordt gestart met een mavo/havobrugklas. Dit wordt in de komende jaren doorontwikkeld tot een volledige 5-jarige havo. De gehele school is rolstoeltoegankelijk en voorzien van een invalidentoilet.
HBM	Laptops op school beschikbaar, Claroread, digitale schoolboeken (indien nodig bij dyslexie)
Maritiem College	Leerlingen maken gebruik van eigen laptop. Kurzweil voor leerlingen met dyslexie/TOS, digitale toetsen, diagnostische toetsen, VCA-certificaten in de bovenbouw.
Rudolf Steiner College	Claroread voor leerlingen met dyslexie/TOS. Zoveel mogelijk in een vast lokaal.
Spaarne College	Leerlingen met dyslexie werken met een voorleesprogramma. Boeken kunnen digitaal worden aangeleverd. Alle leerlingen werken met een iPad en boeken (blended learning) Er is een lift aanwezig op school. Gescheiden pauzes, ingang en fietsenstalling onderbouw en bovenbouw
Technisch College Velsen	Leerlingen maken gebruik van eigen laptop. Kurzweil voor leerlingen met dyslexie/TOS, digitale toetsen, diagnostische toetsen, VCA-certificaten in de bovenbouw.
Tender College	Een kleinschalige omgeving **Entreeopleiding:** Het Tender College heeft in samenwerking met het ROC Nova College in Haarlem een interne mbo-opleiding op niveau 1. Deze opleiding is vooral bedoeld voor leerlingen die nog steeds gebaat zijn bij de ondersteuningsstructuur van het Tender College. **Zorgteam:** Het zorgteam wordt gevormd door een psychologe, een trajectbegeleider, een schoolmaatschappelijk werkster en de ondersteuningscoördinator. **KIC (Kracht in Controle)** is een lesprogramma waarin leerlingen bewust worden van hun eigen ik, talenten en kwaliteiten. De KIC-lessen zijn zeer praktisch ingericht, de leerlingen leren vooral door te doen. Opkomen voor jezelf, luisteren naar anderen en inlevend zijn, zijn ook belangrijke thema's tijdens deze lessen. **ZIB = Zeer Intensieve begeleiding:** Vraagt het gedrag van de leerling extra begeleiding dan komt de leerling in de ZIB. Dit houdt in dat er één keer in de drie tot zes weken een gesprek plaatsvindt tussen leerling, ouders, mentor en de ondersteuningscoördinator.
Vellesan College	Het Vellesan College is kleinschalig georganiseerd met drie gebouwen die dicht bij elkaar liggen en samen een schoolcampus vormen. De vmbo basis- en kaderleerlingen hebben les in een eigen gebouw.
Wim Gertenbach College	Inzet laptops (deze worden door de school verstrekt), mogelijkheid tot audio-ondersteuning, gesproken (school)boeken voor dyslectische leerlingen.

2.4 Praktijkonderwijs (PrO)

Toelating

De scholen voor praktijkonderwijs werken vooral praktisch. Het onderwijs richt zich op de arbeidsmarkt. Via stageplaatsen bereiken de meeste leerlingen een plek in het arbeidsproces.
In een aantal gevallen kan de leerling doorstromen naar een opleiding in het ROC, mbo-niveau 1 (Entree).
De scholen streven er ook naar leerlingen zo mogelijk tussentijds te laten doorstromen naar het vmbo met leerwegondersteuning. De PrO-scholen en het samenwerkingsverband volgen bij de plaatsingsbeslissingen de landelijke criteria:

Voor de procedurestappen voor aanmelding bij het praktijkonderwijs zie 1.4.1.

In de regio zijn er drie scholen voor praktijkonderwijs. In Haarlem zijn dat Praktijkcollege De Schakel en ‘Oost ter Hout’ school voor Praktijkonderwijs. In Velsen is dat het Tender College IJmuiden, een school voor zowel vmbo+lwoo als praktijkonderwijs.

Aanvullende gegevens

	Tender College IJmuiden
Klassengrootte	De klassengrootte varieert. Bij een leerlingaantal van 10 of meer in de onderbouw wordt een vakdocent bijgestaan door een onderwijsassistent. 14 leerlingen bij de theorielessen.
Homogeniteit van klassen	Onderbouw is homogeen. In de bovenbouw wordt homogeniteit doorbroken bij de praktijkvakken en het stagelopen.
Doorbreking van klassen-verbanden	Klassenverbanden worden doorbroken bij projecten en SOVA-trainingen. Bij Remedial teaching zitten de PrO-leerlingen bij elkaar.
Niveau van lesstof	Praktijkonderwijs met de mogelijkheid tot het behalen van een diploma Praktijkonderwijs en een schoolverklaring. Verder is er de mogelijkheid een branchegerichte opleiding te volgen op het gebied van werken in de keuken, VCA (Veiligheid/gezondheid/milieu Checklist Aannemers), schoonmaak in de groothuishouding, lassen en vorkheftruck.
Elementen in de leerling-begeleiding	Er wordt door de mentor vanuit het individuele ontwikkelingsplan (IOP) en het portfolio gewerkt. Om de mentor en de leerling heen staat een onderzoeks- en begeleidingsteam (teamleider, maatschappelijk werk, psycholoog en remedial teacher). Het IOP wordt regelmatig bijgesteld met de leerling, ouders en mentor. Met het begeleidingsteam en de betrokken leerkrachten wordt de leerling minimaal 2x per jaar besproken. In de 2^{e} klas vindt een stageassessment plaats, en in de 2^{e} en 3^{e} klas wordt gewerkt aan arbeidsvaardigheden. In de bovenbouw gaan de leerlingen in een individueel traject via stages naar een arbeidsplaats of naar het ROC.
Grootte van de locatie	140 PrO-leerlingen (totaal locatie 280 leerlingen)

	Oost ter Hout School voor Praktijkonderwijs
Klassengrootte	ca. 12 leerlingen bij theorielessen, met een maximum van 14 ca. 8 leerlingen bij praktijklessen, met een maximum van 10
Homogeniteit van klassen	In leerjaar 1 zijn klassen zo homogeen mogelijk samengesteld. Hierbij is gekeken naar het ontwikkelingsniveau en de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen. Vanaf klas 2 zijn de klassen samengesteld op basis van het keuzeprofiel, waarbij zo veel als mogelijk rekening wordt gehouden met de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen.
Doorbreking van klassen-verbanden	In de leerjaren 1 en 2 krijgen de leerlingen een zo breed mogelijk lessenpakket aangeboden. Vanaf het 2e leerjaar wordt ter voorbereiding op de arbeids-toeleiding een interne stage aangeboden, waarbij leerlingen uit verschillende tweede klassen onder begeleiding samenwerken. In de leerjaren 1 en 2 krijgen de leerlingen ook lessen in vrijetijdsbesteding. Deze lessen worden in doorbroken klassenverband aangeboden. Tijdens de praktijklessen in de bovenbouw zijn de klassen samengesteld op basis van de keuzeprofielen: Bouwen & Wonen, Natuur & Groen, Horeca & Voeding, Verkoop & Vormgeving, Zorg & Welzijn en Sport & Voeding. Leerlingen kiezen het profiel waar ze talent voor hebben en/of waarvoor de school adviseert.
Niveau van lesstof	Naast het verwerven van praktische en theoretische kennis speelt het aanleren van sociale vaardigheden en zelfredzaamheid op Oost ter Hout een belangrijke rol. De leerlingen krijgen door stages de kans het werk in de praktijk te leren en te ontdekken waar hun mogelijkheden liggen. Voor leerlingen voor wie een individuele stage nog een te grote stap is, bestaat er in klas 3 een arbeidstraining met een eigen stagebegeleider. Het onderwijs op Oost ter Hout wordt in maximaal zes leerjaren op het niveau van de leerling aangeboden. Afhankelijk van hun mogelijkheden en vorderingen kunnen leerlingen eerder uitstromen naar werk of mbo.
Elementen in de leerling-begeleiding	Elke klas heeft een eigen mentor, die het eerste aanspreekpunt voor de leerling en ouders is. De mentor stelt in overleg met de leerling en ouders de individuele onderwijsbehoefte op met behulp van het Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Per schooljaar wordt dit plan tweemaal besproken en gepresenteerd door de leerling, waarbij de afspraken geëvalueerd en bijgesteld worden. Elke leerling wordt minimaal twee keer besproken in de leerlingbespreking. Een leerling die op sociaal-emotioneel gebied extra ondersteuning nodig heeft kan, indien daar plek is, in de leerjaren 1 en 2 in de Plusklas worden geplaatst, waar de eigen mentor meerdere lessen verzorgt en er minder leswisselingen zijn. Voor leerlingen met een speciale hulpvraag, anders dan op didactisch vlak, is er de mogelijkheid in de school-trajectvoorziening te worden opgenomen. Ook kunnen zij worden verwezen naar het CJG. Een coach van het CJG overlegt met ouders, leerling en ondersteuningscoördinator wat de gewenste opvoedingsondersteuning, therapie of training kan zijn.
Grootte van de locatie	235 leerlingen

	Praktijkcollege De Schakel
Klassengrootte	Circa 12 leerlingen bij theorielessen met een maximum van 16 leerlingen; Circa 8 leerlingen bij praktijklessen met een maximum van 12 leerlingen.
Homogeniteit van klassen	De leerjaren 1, 2 en 3 zijn homogeen samengesteld, op basis van het ontwikkelingsniveau van de leerling. Leerjaren 4, 5 en evt. 6 zitten in heterogene groepen ingedeeld op beroepsrichting (= uitstroomprofiel).
Doorbreking van klassen-verbanden	Alle leerlingen krijgen de theorievakken in de vaste mentorgroep aangeboden. In de onderbouw krijgen de leerlingen alle vakken in homogene groepen. In het derde leerjaar volgen de leerlingen twee praktijkvakken naar keuze in heterogene groepen. Vanaf leerjaar 4 worden de groepssamenstellingen bij zowel theorie als praktijk bepaald door het gekozen uitstroomprofiel.
Niveau van lesstof	In de onderbouw wordt een brede basisvorming aangeboden. Het leerstofaanbod van de theorievakken wordt zoveel mogelijk aangepast aan het individuele niveau van de leerling. De praktijkvakken staan in het teken van zelfredzaamheid. Vanaf leerjaar 2 volgen de leerlingen interne stage in de school. Na het eerste leerjaar bestaat er een mogelijkheid om, indien haalbaar, door te stromen naar het vmbo-lwoo. In leerjaar 3 lopen de leerlingen groepsstage op een plek buiten de school onder begeleiding van een docent. Vanaf leerjaar 4 lopen de leerlingen individuele stages op een externe werkplek en is het onderwijs gericht op arbeids-vaardigheden en sluit het onderwijs aan bij de stage en de uitstroomprofielen (techniek, zorg en welzijn, handel en economie of consumptief). Binnen de uitstroomprofielen kunnen de leerlingen diverse branchegerichte certificaten halen. Een deel van de leerlingen volgt in zijn laatste leerjaar het PrO-ROC-traject. De leerling volgt een mbo-Entree-opleiding in zijn gekozen richting aan het ROC in Amsterdam/Hoofddorp. Aan leerlingen die succesvol het praktijkexamen hebben afgerond wordt het PrO-diploma uitgereikt. Vanuit De Schakel stromen de leerlingen uit naar een (beschermde) baan of een opleiding op het mbo.
Elementen in de leerling-begeleiding	De Schakel biedt de leerlingen structuur, voorspelbaarheid, eigenaarschap en veiligheid. In samenwerking met de ouders en de leerling wordt een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld, waarin de leerroute en doelen van de leerling zijn opgenomen. De mentor is de spil in de begeleiding van de leerling en de contactpersoon voor de ouders. De mentor voert structureel ontwikkelingsgesprekken met individuele leerlingen (coaching). Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben worden gevolgd in het intern zorgteam. Ook is er een multidisciplinair zorgadviesteam (ZAT). De leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften worden begeleid door de trajectbegeleider of de schoolpsycholoog. De trajectbegeleiding richt zich op wat er nodig is om de leerling te laten deelnemen aan het onderwijsleerproces. Dit gaat altijd in samenwerking met de mentor, betrokken leerkrachten en ouders, soms ook met de klas en eventueel met de hulpverlening.
Grootte van de locatie	Maximaal 150 leerlingen

2.5 Cluster 3-scholen

Toelating en ondersteuning

Onder Cluster 3 valt volgens de Wet op de Expertisecentra (WEC): onderwijs aan langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap, lichamelijk gehandicapte kinderen en zeer moeilijk lerende kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps.

Als ouders en school het erover eens zijn dat voor een leerling uit het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs of het primair speciaal onderwijs een plaatsing op een vso-school Cluster 3 gewenst is, dan melden de ouders de leerling aan bij een vso-school naar keuze.
De vso-school organiseert vervolgens een multidisciplinair overleg Toewijzing (MDO-T), waarbij alle betrokkenen aanwezig zijn: leerling, wettelijk vertegenwoordigers, basisschool, vso-school en indien relevant consulent samenwerkingsverband en externe deskundigen (bijv. jeugdhulp of leerplicht). In het MDO-T wordt de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling geformuleerd.
Als besloten wordt dat Cluster3-ondersteuning passend is, onderzoekt de vso-school of zij die ondersteuning kan bieden. Is dat het geval, dan vraagt de vso-school een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aan bij het samenwerkingsverband-vo van de woonplaats van de leerling.
Kan de vso-school de gevraagde ondersteuning niet bieden, dan heeft zij zorgplicht om een andere passende onderwijsplaats te vinden.
De “procedure van Toewijzen Van bovenschoolse Ondersteuning vanuit onderwijs- en ondersteuningsbehoeften” van dit samenwerkingsverband is te vinden op de website van het swv, onder “ondersteuningsplan”.

SCHOLEN

In de regio Zuid-Kennemerland wordt Cluster3-onderwijs voor leerlingen in de vo-leeftijd (vanaf 12 jaar) verzorgd door drie scholen:

- De Schelp: interconfessionele school voor (voortgezet) speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK);
- Van Voorthuijsenschool: (voortgezet) speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK) in de leeftijd van 4 tot 18 jaar;
- De Parel: school voor leerlingen met een meervoudige handicap, die aangewezen zijn op een school met overwegend orthopedagogische en orthodidactische benadering; veelal in combinatie met een indicatie voor revalidatiegeneeskunde.

Deze scholen verzorgen ook Cluster3-onderwijs aan leerlingen in de basisschoolleeftijd.
Zowel De Parel als de Van Voorthuijsenschool ontvangt leerlingen tot ongeveer 18-jarige leeftijd. De WEC maakt onderwijs tot 20 jaar mogelijk, maar dit gebeurt alleen indien het niet lukt de juiste uitstroombestemming te bereiken bij 18 jaar.

Overige Cluster3-scholen buiten de regio van Zuid-Kennemerland waar meerdere leerlingen uit onze regio geplaatst zijn:

- Heliomare (Wijk aan Zee, Beverwijk)
- De Waterlelie (Cruquius)
- Orion College (Amsterdam)

Aanvullende gegevens over ondersteuning in de Cluster3-scholen

	De Schelp
klassengrootte	12-14 leerlingen
homogeniteit van klassen	De vso-leerlingen zijn ingedeeld in 5 groepen: een onderbouw-, twee middenbouw- en een bovenbouwgroep en een IBL (intensieve begeleidingsklas).
niveau van lesstof	Het onderwijs op De Schelp richt zich op het aanleren van kennis en competenties met als doel een zo zelfstandig en zelfredzaam mogelijk (begeleid) leven voor de leerlingen. Elke leerling is anders en bewandelt hierin zijn of haar eigen pad. Wij sluiten aan op het communicatief taalniveau en bieden de basisvaardigheden aan zoals taal en rekenen. Wij houden hierbij rekening met het sociaal en emotioneel ontwikkelingsniveau en het praktisch en motorisch functioneren van de leerling. Wij streven naar een zo hoog mogelijk leerrendement waarbij we tevens als doel hebben dat de leerling zelfredzaam wordt en dat hij of zij zich zo zelfstandig mogelijk kan ontwikkelen op het gebied van wonen, werken/leren en vrije tijd. De kennis van ouders is belangrijk om het leertraject van de leerling zo passend mogelijk te maken. Dit traject omschrijven wij in een persoonlijk plan: het ontwikkelingsperspectief (OPP). Hierin staan de ondersteuningsbehoeften en leerdoelen van de leerling beschreven. We bespreken het plan regelmatig met elkaar, om vast te stellen of het nog steeds passend is. Zo wordt toegewerkt naar een zo hoog mogelijke uitstroombestemming. De uitstroombestemmingen van de Schelp zijn: beschut werk-arbeid, arbeidsgerichte dagbesteding en dagbesteding. Ook stromen leerlingen vanuit het so of het vso soms door naar het Praktijkonderwijs.
elementen in de leerling-begeleiding	Op De Schelp bieden we een positief en gestructureerd leerklimaat waarin de leerlingen zich in alle veiligheid en rust kunnen ontwikkelen. De leerlingen krijgen veel gerichte feedback, zodat zij leren reflecteren op hun leren en handelen. De leerlingen hebben een vaste groep, met vaste leerkracht en assistent. Daarnaast worden er diverse praktijkvakken aangeboden door vakdocenten (o.a. judo, koken, kunst). Er zijn verschillende interne en externe stagemogelijkheden waarbij de leerlingen (en ouders) begeleid worden door de stagecoördinatoren. De Schelp biedt speciale zorg voor kinderen door de leerkrachten, de kwaliteitscoördinatoren, specialisten binnen de school (o.a. orthopedagoog, logopedist, beeldend therapeut) en de stagecoördinator. Ook zijn fysiotherapie en ergotherapie op school aanwezig. De school werkt intensief samen met zorgpartners en binnen een kernteam.
grootte van de locatie	ca. 137 leerlingen (speciaal onderwijs en speciaal voortgezet onderwijs samen)

	Van Voorthuijsenschool
klassengrootte	max. 13 leerlingen
homogeniteit van klassen	Het vso bestaat uit een onderbouw (12-14 jaar), een middenbouw (14-16 jaar) en een bovenbouw (16-18 jaar). In elke bouw hebben wij meerdere groepen. We streven ernaar leerlingen uit te laten stromen op 18-jarige leeftijd.
niveau van lesstof	De niveaus en de mogelijkheden van de leerlingen zijn verschillend; daarom heeft iedere leerling een eigen ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). We werken met passende groepsprogramma's, zodat alle leerlingen die uitdaging en die mate van (visuele) structuur krijgen die zij nodig hebben.
elementen in de leerling-begeleiding	Er is een multidisciplinair ingestelde Commissie van Begeleiding, waarin de directeur, de trajectbegeleider, de orthopedagoog, de CJG-coach, de schoolarts en de IB'er zitting hebben. **Externe dienstverlening** Wij begeleiden onze leerlingen op stageadressen en dit gaat verder na het verlaten van de school (nazorg). Daarnaast ondersteunen wij en werken wij samen met zorginstellingen zoals Kinderdienstencentra. Trainingen, onderwijsontwikkeling en advies worden middels afwisselende programma's op maat aangeboden.
grootte van de locatie	ca. 220 leerlingen op 2 locaties. Op de locatie Haarlem zijn ca. 120 leerlingen in de vso-leeftijd.

	De Parel (onderwijs - revalidatie - zorg)
klassen- of groepsgrootte	maximaal 10 leerlingen
homogeniteit van klassen	Er zijn twee vso-groepen: een onderbouw- en een bovenbouwgroep. Voor elke leerling wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld met daarin de verwachte uitstroombestemming. Voor leerlingen in Leerroute 2 is het uitstroomperspectief: taak- en belevingsgerichte dagbesteding. Voor leerlingen in Leerroute 3 is het uitstroomperspectief: activiteitgerichte dagbesteding Aan de uitstroombestemming zijn streefdoelen gekoppeld die het ontwikkelingsperspectief van de leerling op de verschillende leergebieden weergeven. Hierbij spelen de belemmerende en bevorderende factoren van de leerling een belangrijke rol. We streven ernaar leerlingen uit te laten stromen op 18-jarige leeftijd.
niveau van lesstof	Het onderwijs is gericht op persoonlijkheidsvorming, sociale competenties en de zelfredzaamheid van leerlingen in de toekomstige woon-, leef- en werksituatie. Onze vso-groepen vallen binnen Leerroutes 2 en 3 van het landelijke

	doelgroepenmodel. De vso-groepen werken met de vso-zml-leerlijnen van de CED. Voor Leerroute 2 is het streefniveau vso niveau 6, voor Leerroute 3 is het streefniveau vso niveau 9. Bij de vakoverstijgende kerndoelen ligt het accent op leren taken uitvoeren en het functioneren in sociale situaties, waarbij middels interne en externe stage het geleerde toegepast kan worden.
elementen in de leerling-begeleiding	Er zijn programma's voor revalidatie (Reade), logopedie, fysiotherapie en ergotherapie. Er zijn diverse hulpmiddelen en voorzieningen voor motorische en zintuiglijke beperkingen. Door de nauwe samenwerking met het onderwijs kan één beeld van het kind worden gevormd, zodat onderwijs- en revalidatiedoelen optimaal op elkaar zijn afgestemd. Er is een Commissie voor de Begeleiding (CvB), waarin de directie, intern begeleider, orthopedagoog en maatschappelijk werk zitting hebben. Op vaste momenten is er een CvB-vergadering waarbij de revalidatiearts en GZ-psycholoog van Reade aansluiten, een verpleegkundige is op afroep aanwezig.
grootte van de locatie	Locatie De Parel biedt ruimte voor twee vso-groepen en elf so-groepen. Daarnaast zijn er behandelruimtes in de school voor alle disciplines binnen het revalidatieaanbod.

2.6 Cluster 4-scholen

Toelating en ondersteuning

Onder Cluster 4 valt volgens de Wet op de Expertisecentra (WEC): onderwijs aan langdurig zieke kinderen anders dan met een lichamelijke handicap, zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

Als ouders en (basis)school het erover eens zijn dat voor een leerling uit het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs of het primair speciaal onderwijs een plaatsing op een vso-school Cluster 4 gewenst is, dan melden de ouders de leerling aan bij een vso-school naar keuze.
De vso-school organiseert een multidisciplinair overleg Toewijzing (MDO-T), waarbij alle betrokkenen aanwezig zijn: leerling, wettelijk vertegenwoordigers, basisschool, vso-school, consulent samenwerkingsverband en externe deskundigen (bijv. jeugdhulp of leerplicht). In het MDO-T wordt de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling geformuleerd. Daarvoor levert de basisschool de benodigde informatie, waaronder een OPP.
Als besloten wordt dat Cluster4-ondersteuning passend is, onderzoekt de vso-school of zij die ondersteuning kan bieden. Is dat het geval, dan vraagt de vso-school een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aan bij het samenwerkingsverband-vo van de woonplaats van de leerling.
Kan de vso-school de gevraagde ondersteuning niet bieden, dan heeft zij zorgplicht om een andere passende onderwijsplaats te vinden.
De “procedure van Toewijzen Van bovenschoolse Ondersteuning vanuit onderwijs- en ondersteuningsbehoeften” van dit samenwerkingsverband is te vinden op de website van het swv, onder “ondersteuningsplan”.

SCHOLEN

Cluster 4-onderwijs wordt in de regio Zuid-Kennemerland verzorgd door Het Molenduin, de Prof. dr. Gunningschool en de VSO Daaf Geluk.
Overige Cluster4-scholen buiten de regio van Zuid-Kennemerland, waar meerdere leerlingen uit onze regio geplaatst zijn:

- Heliomare (Wijk aan Zee, Beverwijk)
- De Spinaker (Alkmaar)
- Orion College (Amsterdam)
- Altra College (Amsterdam)
- Prof. dr. Leo Kannerschool (Oegstgeest)

Het Molenduin is een school voor voortgezet arbeidsgericht speciaal onderwijs. Hier leren de leerlingen in kleine groepen. Er worden duidelijke afspraken gemaakt en de leerlingen krijgen veel individuele aandacht. Leerlingen worden begeleid op een manier die het beste bij hen past.
Tevens is Het Molenduin gespecialiseerd in het onderwijzen van leerlingen met een stoornis binnen het autistisch spectrum. Deze leerlingen volgen onderwijs in aparte klassen, waarin structuur en duidelijkheid voorop staan. De Opmaat-klas is een voorziening waar leerlingen met een grote afstand tot het volgen van onderwijs weer ervaren dat leren leuk kan zijn, zodat er mogelijk weer een stap gemaakt kan worden naar een schoolse setting. Er is een SO Opmaat-voorziening en een VSO Opmaat-voorziening. De Taalklas is er voor leerlingen met een niet-Nederlandse achtergrond die

vanwege hun gedrag moeite hebben om zich de Nederlandse taal eigen te maken.
In schooljaar 22-23 starten we met een transitievoorziening. Het doel van deze klas is de leerlingen te versterken in participatie binnen de samenleving.

De Prof. dr. Gunningschool biedt vso-onderwijs aan met het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. In de onderbouw (klas 1 en 2) komen de leerlingen in een onderwijsgerichte groep. De niveaus die aangeboden worden zijn basis/kader en theoretische leerweg (mavo). De groepen bestaan uit ongeveer 12 leerlingen. Elke leerling heeft een eigen mentor, die regelmatig contact heeft met ouders/verzorgers. De lessen koken, creatief en sport worden verzorgd in een eigen lokaal.
In het derde en vierde leerjaar kunnen de leerlingen, in overleg met ouders en school, kiezen uit een beroepsgerichte route of een theoretische route. In leerjaar 3 bieden we voor de basis- en kaderleerlingen de richting Economie en Ondernemen. In samenwerking met de VSO Daaf Geluk worden de PTA's en examens afgenomen voor de profielvakken.
Staatsexamen behoort ook tot de mogelijkheden voor de theorievakken. Bij de theoretische leerweg werken de leerlingen toe naar het staats- of regulier examen op vmbo-TL-niveau. Het staatsexamen bestaat voor alle vakken uit een schriftelijk examen en een mondeling examen. Het regulier examen bestaat uit een schoolexamendeel en het centraal schriftelijk examen. Voor het regulier centraal schriftelijk examen is de school aangesloten bij de VSO Daaf Geluk.

Op de VSO Daaf Geluk wordt lesgegeven aan leerlingen met internaliserende problematiek waaronder angstig en/of teruggetrokken gedrag en ASS. De leerlingen wordt de mogelijkheid geboden een vmbo-basis/kader/theoretisch, havo- of vwo-examen te doen. In principe doen alle leerlingen mee met het regulier centraal schriftelijk examen.

De Prof. dr. Gunningschool en de VSO Daaf Geluk hebben een doorstroomklas, die bedoeld is voor leerlingen die dreigen thuis te komen zitten of al niet meer naar school gaan. Dit is een speciale voorziening in de school van waaruit de leerling kan doorstromen naar de vso school. Verder heeft VSO Daaf Geluk twee voorzieningen voor thuiszitters (of leerlingen die dreigen thuis te komen zitten): Plezierig Leren en Blijven Leren. Plezierig Leren is voor leerlingen die (tijdelijk) niet in staat zijn klassikaal diplomagericht onderwijs te volgen. Hier wordt de schoolgang en belastbaarheid opgebouwd, de leerling intensieve persoonlijke ondersteuning geboden en een (nieuw) toekomstperspectief gevormd. Blijven Leren is voor leerlingen die langdurig niet in staat zijn tot klassikaal onderwijs. Hier wordt gewerkt aan (deel)kwalificatie aangevuld met intensieve persoonlijke ondersteuning.

Aanvullende gegevens Cluster 4-scholen

	Het Molenduin
Klassengrootte	maximaal 12-14 leerlingen
Homogeniteit van klassen	Onderbouw leerlingen 12-14 jaar Middenbouw leerlingen 14-16 jaar Bovenbouw leerlingen 16-18 jaar
Niveau van lesstof	Het Molenduin biedt arbeidsgericht onderwijs aan op verschillende niveaus. Leerlingen kunnen bij ons een diploma vso-praktijkonderwijs halen. Er is ruime aandacht voor het aanleren van arbeidsvaardigheden. Het gaat hierbij om praktische vaardigheden, horend bij de verschillende vakgebieden die binnen de school worden aangeboden in de praktijklokalen. Ook besteden we aandacht aan het ontwikkelen van competenties ter voorbereiding op de arbeidsmarkt. De uitstroombestemming ligt op het gebied van arbeid, voorbereiding op vervolgonderwijs (mbo-niveau 1) en dagbesteding. Het aanbod van de theorie- en praktijklessen wordt qua niveau aangepast aan het ontwikkelingsperspectief van de individuele leerling.
Elementen in de leerling-begeleiding	De leerlingbegeleiding wordt grotendeels door de mentor ingevuld. De mentor zorgt voor een individueel ontwikkelingsplan waarin doelen op pedagogisch en didactisch gebied worden opgesteld. Daarnaast wordt de mentor gesteund door de Commissie van Begeleiding, met daarin de directeur, de ondersteuningscoördinator, de locatiecoördinator en de orthopedagoog. Ook hebben wij een nauwe samenwerking met o.a. de jeugdarts en leerplicht. Iedere locatie heeft een stagebegeleider en een pedagogische medewerker die tijdens de lessen ondersteuning kan bieden. De school werkt ambitie- en competentiegericht en richt zich op de ondersteuningsbehoefte van leerlingen. Er is een nauwe samenwerking met ouders/verzorgers, hulpverlenende instanties en gezinsvoogden.
Grootte van de locatie	Het Molenduin heeft drie locaties. Locatie Santpoort-Noord biedt onderwijs aan ca. 60 leerlingen Locatie Driehuis biedt onderwijs aan ca. 80 leerlingen Locatie Schagen biedt onderwijs aan ca. 90 leerlingen Een toelaatbaarheidsverklaring vanuit het Samenwerkingsverband VO is noodzakelijk voor inschrijving.

	Prof. dr. Gunningschool
Klassengrootte	Ongeveer 12 leerlingen
Homogeniteit van klassen	De groepen zijn ingedeeld naar leeftijd, mogelijkheden en de aard van de problematiek.
Niveau van lesstof	Wij bieden vmbo basis, kader en vmbo-TL (mavo) aan.
Elementen in de leerling-begeleiding	Alle groepen hebben een vaste mentor. De mentor heeft regelmatig contact met de ouders/verzorgers om de vorderingen en leerpunten door te spreken. De mentor wordt ondersteund door een commissie van begeleiding. Die bestaat uit orthopedagogen. Er wordt gewerkt met PBS (Positive Behaviour Support). Er wordt per leerling gewerkt met planmatige didactische en sociaal-emotionele doelen die vastgelegd zijn in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Hierin wordt het verwachte uitstroomprofiel beschreven en wat de leerling daarvoor nog moet leren. Het OPP is voor ons het middel om onze leerlingen planmatig te ondersteunen. Elke zes weken worden in een individueel mentorgesprek met een leerling de individuele doelen besproken. Verder is er een nauwe samenwerking met externe hulpverlenende instanties, leerplicht, stagebedrijven, het mbo en brancheopleidingen.
Grootte van de locatie	De vestiging van het vso op de Planetenlaan biedt in 9 groepen onderwijs aan, voor leerlingen die een TLV hebben. De gedragsproblemen uiten zich externaliserend.

	VSO Daaf Geluk
Klassengrootte	In de onderbouw maximaal 16 leerlingen en in de bovenbouw 18.
Homogeniteit van klassen	We hebben dakpanklassen in leerjaar 1, 2 en 3. Leerlingen worden geplaatst op niveau en leeftijd.
Niveau van lesstof	VMBO kader/theoretisch, havo en vwo en in de bovenbouw VMBO-basis
Elementen in de leerling-begeleiding	Bij VSO Daaf Geluk wordt gespecialiseerd onderwijs gegeven met uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Er wort gewerkt met CVM die de basis vormt voor het pedagogisch-didactische klimaat. Alle klassen hebben twee mentoren: een docentmentor en een phv-mentor. In onderbouw is bij de lessen veelal een pedagogisch hulpverlener aanwezig. In de bovenbouw wordt dit, waar mogelijk, afgebouwd. De mentoren hebben regelmatig contact met ouder(s)/verzorger(s). De ondersteuning wordt gegeven op basis van het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Hierin worden de ondersteuningsbehoeften, afspraken en de doelen op sociaal-emotioneel en didactisch gebied en over basisvaardigheden vastgelegd. Per jaar hebben de mentoren een OPP-gesprek en twee schoolgesprekken met ouder(s)/verzorger(s) en leerling. Een lid uit het zorgteam (orthopedagogen en psychologen) is betrokken bij de klas en heeft wekelijks overleg met de mentoren en kan ook ingezet worden bij aanvullende ondersteuning van een leerling of groepje leerlingen. De zorgmedewerker houdt ook contact met externe hulpverlenende instanties.
Grootte van de	Op de VSO Daaf Geluk wordt onderwijs aangeboden aan leerlingen met een

locatie	stoornis in het autistisch spectrum met internaliserend gedrag en leerlingen met angsten en teruggetrokken gedrag. De school heeft ongeveer 450 leerlingen. Wij hebben 30 klassen en 3 speciale voorzieningen (DSK, Plezierig Leren en Blijven Leren).

2.7 Individuele arrangementen

Als de ondersteuning van trajectvoorziening niet toereikend is, zijn er andere mogelijkheden om de leerling met extra onderwijsbehoeften een passende plaats in het reguliere onderwijs te bieden.

Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als een leerling langdurig ziek is of als een leerling een speciale aanpassing of extra materialen nodig heeft. Soms moet specifieke expertise van buitenaf worden ingezet.
Voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, die niet ondersteund kunnen worden vanuit de trajectvoorziening, kan de VO-school een individueel onderwijsarrangement aanvragen bij het samenwerkingsverband. Daarvoor moet een TVO-formulier ingevuld worden. Het is belangrijk dat de basisschool bij de overstap van PO naar VO vroegtijdig aangeeft dat er een extra onderwijsbehoefte bij de leerling bestaat.

Voorbeelden van individuele arrangementen zijn: onderwijszorgarrangementen in combinatie met externe instanties, inhuur van externe deskundigen, leerwerktrajecten bij Spaarne Werkt.

BIJLAGEN

A. FORMULIER MDO-overdracht

Multidisciplinair overleg - overdracht (MDO-O) voor het vaststellen van de extra onderwijs-ondersteuningsbehoeften in het voortgezet onderwijs

Naam leerling:
Geboortedatum:
Basisschool/ huidige school:
Schoolloopbaan:
Datum MDO-O:
Intern begeleider/ondersteuningscoördinator:
Notulist:
Aanwezigen: naam en functie, e-mail

Doel van het MDO: Vaststellen welke ***extra onderwijs-ondersteuningsbehoeften*** de leerling heeft om succesvol te kunnen in zijn of haar leerontwikkeling binnen het voortgezet onderwijs.

Tips voor de voorzitter - tijdens het MDO:

- Laat de betrokkene zijn/haar verhaal doen en vraag door als zaken niet duidelijk zijn
- Stel aan alle betrokkenen dezelfde vragen [zie hieronder]
- Let op de balans in spreektijd voor alle betrokkenen
- Onderbreek de betrokkene niet door zijn/haar perspectief 'ter discussie te stellen'
- Vat de informatie na spreektijd samen en check of dit juist is
- Bij aannames of veronderstellingen: check bij de betrokkenen of dit klopt
- Als alle betrokkenen aan het woord zijn geweest, kan er worden ingezoomd op eventuele onduidelijkheden
- Beschrijf de benoemde extra ondersteuningsbehoeften woordelijk en feitelijk [vermijd interpretaties]

Stel onderstaande vragen aan

a. de leerling
b. de ouders
c. de basisschool
d. andere betrokkenen

Vragen voor het MDO-O

1. *Wat is de aanleiding van de aanvraag van dit MDO-O?*
   Met andere woorden: welke extra ondersteuning is boven de basisondersteuning nodig voor de

leerling om goed te kunnen functioneren? Welke risico's zijn er als deze ondersteuning niet wordt geboden?

2. *Welke extra ondersteuning heeft de leerling nodig in het voortgezet onderwijs op school en in de klas?*
   denk aan schoolplein, gangen, vrije momenten, pauzes
3. *Welke extra ondersteuning heeft de leerling nodig van docenten*?
   denk aan instructies, contact mentor
4. *Welke extra ondersteuning is nodig bij schoolse vaardigheden?*
   denk aan plannen, huiswerk maken, zelfstandigheid
5. *Welke extra ondersteuning is nodig op didactisch (vakinhoudelijk) gebied?*
   denk aan aanpassingen als: extra instructie, compacten/verrijken/verbreden/versnellen
6. *Welke extra ondersteuning is nodig op sociaal-emotioneel gebied?*
   denk aan gesprekken, begeleiding, trainingen
7. *Zijn er aanpassingen of extra ondersteuning nodig op fysiek/medisch gebied?*
8. *Is er sprake geweest van een schoolwissel, verzuim en/of thuiszitten*?
   Wat is hiervan de oorzaak? Wat is er nodig om verzuim en of thuiszitten te verminderen/ voorkomen?
9. *Wat heeft de leerling nodig van ouders om goed te kunnen functioneren in het vo?*
10. *Sterke kanten van de leerling zijn….*
11. *Het gaat goed met de leerling als….*
12. *Zijn er onderzoeksgegevens bekend die relevant zijn voor het onderwijs?*
    denk aan onderzoek naar leerstoornissen, hoogbegaafdheid, ontwikkelingsstoornissen, of anderszins

B. LEERLINGFORMULIER MDO-OVERDRACHT

De complete, digitale versie van het formulier dat leerlingen zelf in kunnen vullen bij een MDO-O vindt u hier.

DIT BEN IK

- ○ creatief
- ○ energiek
- ○ rustig
- ○ geconcentreerd
- ○ serieus
- ○ behulpzaam
- ○ gezellig
- ○ grappig
- ○ slordig
- ○ druk
- ○ makkelijk
- ○ .....

Dit moet je vanaf dag één van me weten:

.....

.....

.....

Dit zijn mijn sterke kanten:

.....

.....

.....

Ik heb zin om naar het voortgezet onderwijs te gaan

Ik krijg voldoende hulp van mijn ouders

Ik ga zeker mijn diploma halen

IK KAN HET ZELF OF IK WIL WAT HULP

contacten met anderen	○ kan ik zelf ○ wil ik wel hulp bij
vragen stellen aan docenten	○ kan ik zelf ○ wil ik wel hulp bij
de weg vinden op school	○ kan ik zelf ○ wil ik wel hulp bij
.....	○ kan ik zelf ○ wil ik wel hulp bij

Vind je het makkelijk om contacten te maken?
○ ja ○ nee

Hoe merk je dat? .....

.....

DEZE VAKKEN LIJKEN MIJ LEUK OMDAT:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ○ Nederlands
- ○ Engels
- ○ Frans
- ○ geschiedenis
- ○ aardrijkskunde
- ○ biologie
- ○ wiskunde
- ○ natuurkunde
- ○ informatica
- ○ beeldende vorming
- ○ drama
- ○ gym

BIJ DEZE VAKKEN HEB IK MISSCHIEN WAT HULP NODIG:

.....

.....

.....

IK KAN WEL WAT HULP VAN SCHOOL GEBRUIKEN BIJ

- ○ vragen stellen aan docenten
- ○ motivatie voor school
- ○ plannen van het leren
- ○ agenda bijhouden
- ○ huiswerk maken
- ○ samenwerken met anderen
- ○ opletten in de klas

DIT HEB IK NODIG OM EEN GOEDE START TE MAKEN:

.....

.....

.....

VAN MIJN OUDERS WIL IK GRAAG WAT HULP BIJ:

.....

.....

.....

deze uitgave is samengesteld door
Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland
Samenwerkingsverband VO Zuid-Kennemerland

C. FORMAT “SCHOOLSE VAARDIGHEDEN IN KAART”

De digitale invulversie staat op de website van het samenwerkingsverband.

Versie I – 2013 – door Inge Verstraete
Naam:
Datum:

1= nee
2= ja
3= Lukt met ondersteuning (van mentor, [traject]begeleiding, huiswerkbegeleiding of anders)
n.v.t. = als de vraag niet van toepassing is

Schoolse vaardigheden betreffen de vaardigheden die je nodig hebt om je op school veilig en adequaat te kunnen ontwikkelen. Deze lijst wordt samen met de leerling en ouders doorgenomen. De aangevinkte vakjes staan niet op zichzelf, en mogen dan ook niet apart van de aanvullende, gespecificeerde informatie van ouders en leerling worden geïnterpreteerd.

Sociale Vaardigheden	1	2	3	n.v.t.
1. Heeft een adequate interactie met leeftijdsgenoten in school				
2. Heeft een adequate Interactie met leeftijdsgenoten buiten school				
3. Heeft een adequate interactie met docenten				
4. Heeft een adequate interactie met ondersteunend personeel				
5. Neemt initiatief in contact				
6. Kan samenwerken				
7. Kan deel uitmaken van een groep				
8. Kan zich verplaatsen in de ander				
9. Deelt interesses met anderen				
10. Kan conflicten oplossen				
11. Vraagt de docent om hulp				
12. Vraagt leeftijdsgenootjes om hulp				
13. Biedt anderen hulp aan				
14. Kan eigen gedrag bijsturen				

Communicatieve vaardigheden	1	2	3	n.v.t.
15. Kan een gesprek voeren				
16. Heeft begrip van beurtrol				
17. Kan zich adequaat verbaal uiten				
18. Kan zich adequaat non-verbaal uiten				
19. Kan adequaat afstemmen op de ander				
20. Kan luisteren naar de ander				
21. Durft te spreken in het openbaar (bijv. in de klas)				
22. Kan leesbaar schrijven				
23. Kan op tempo schrijven (bij toetsen en examens)				

Sociaal-emotionele vaardigheden	1	2	3	n.v.t.
24. Heeft een positief zelfbeeld				
25. Heeft reëel inzicht in eigen mogelijkheden en beperkingen				
26. Voelt zich veilig op school				
27. Voelt zich veilig in de klas				
28. Voelt zich veilig buiten school en thuis				
29. Kan emoties adequaat uiten				
30. Kan emoties adequaat reguleren				
31. Kan omgaan met teleurstellingen of frustraties				
32. Kan op een adequate wijze opkomen voor zichzelf				
33. Kan omgaan met internaliserende problematiek				
34. Kan omgaan met externaliserende problematiek				
35. Gaat graag naar school				

Cognitieve vaardigheden & taakgedrag	1	2	3	n.v.t.
36. Begrijpt de instructies van de docent				
37. Begrijpt instructies uit de lesstof				
38. Kan zelfstandig een taak of opdracht uitvoeren na instructie				
39. Richt zich op de relevante aspecten van een taak				
40. Kan geleerde lesstof toepassen (toets, opdracht, werkstuk)				
41. Kan relevante aantekeningen maken				
42. Kan parallel informatie verwerken (luisteren, denken & doen)				
43. Kan een samenvatting maken				
44. Kan leerwerk adequaat verwerken				
45. Kan zijn werk controleren en evalueren				
46. Kan omgaan met tijdsdruk (tijdens toets of i.v.m. deadlines)				
47. Kan omgaan met werkdruk				
48. Kan vragen stellen over de lesstof				
49. Kan benodigde materialen organiseren en adequaat toepassen (boeken, schriften, schrijfgerei, atlas, rekenmachine etc.)				
50. Is flexibel in denken				
51. Heeft een reëel beeld van eigen kunnen				
52. Kan reflecteren met de docent op eigen denken en handelen				
53. Kan reflecteren met de docent op eigen prestaties				
54. Kan inschatten of de lesstof begrepen is				
55. Kan inschatten welke stof er geleerd moet worden voor een toets				
56. Kan omgaan met wisselende werkvormen				
57. Kan correcties op lesstof zelfstandig toepassen				
58. Kan toets of examen maken binnen gestelde tijd				
59. Heeft een adequaat werktempo				
60. Kan lesstof en huiswerk verwerken binnen de gestelde tijd				
61. Kan frustratieblokkades doorbreken (door hulp te vragen,				

toepassen methode of eigen vaardigheden)				

Attitude & werkhouding	1	2	3	n.v.t.
62. Is aanspreekbaar op ongewenst gedrag				
63. Aanvaardt correcties op gedrag				
64. Aanvaardt correcties op uitgevoerd werk				
65. Kan concentratieboog afstemmen op situatie				
66. Kan omgaan met regels en afspraken in de klas				
67. Kan zich houden aan de regels en afspraken omtrent huiswerk, inleverdata en uitvoeren van opdrachten (zoals verslagen & werkstukken)				
68. Kan zich intrinsiek motiveren voor schoolse taken				
69. Vertoont geen ongeoorloofd verzuim				

Autonomie & zelfstandigheid	1	2	3	n.v.t
70. Is zelfredzaam thuis				
71. Is zelfredzaam op school				
72. Kan oplossingen bedenken in lastige situaties				
73. Neemt initiatief				
74. Vraagt om hulp				
75. Kan voor zichzelf opkomen				
76. Kan zich redden als zaken anders lopen dan verwacht				
77. Kan zichzelf adequaat verzorgen (hygiëne)				
78. Kan zelfstandig reizen (fiets, openbaar vervoer, taxi enz.)				

D. BEREKENING LEERACHTERSTAND (DLE's)

De formule voor de berekening van de leerachterstand per leerdomein is: **1 - DLE : DL**

Vaststelling DL:
Bij de berekening van de leerachterstand voor leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs wordt uitgegaan van de didactische leeftijd (DL) die een leerling op het moment van toetsen bereikt heeft. Van groep 3 tot en met groep 8 volgt een leerling jaarlijks 10 onderwijsmaanden: van september t/m juni. Als een leerling bijvoorbeeld wordt getoetst in de maand oktober van groep 8, dan heeft deze leerling een DL van 52, mits deze leerling geen zittenblijver is.

Zittenblijver vanuit groep 8:
Voor een zittenblijver die één of meer keer is gedoubleerd geldt de regel dat deze leerling de gehele periode dat hij in groep 8 zit een DL heeft van 60, ongeacht de maand waarin hij of zij wordt getoetst.

Zittenblijver vanuit groep 7:
Van de mogelijkheid om leerlingen al vanuit groep 7 aan te melden bij een regionale verwijzingscommissie dient alleen gebruik gemaakt te worden als de school van herkomst (primair onderwijs) van mening is dat de betreffende leerling niet gebaat is met een extra jaar primair onderwijs. Voor deze leerling geldt bij wijze van uitzondering een andere berekeningswijze.

- Als de leerling in groep 3 t/m groep 7 eenmaal gedoubleerd is, worden aan zijn DL op het moment van toetsing 10 onderwijsmaanden toegevoegd. Voorbeeld: als de leerling in februari wordt getoetst, dan heeft deze een DL van 40 + 6 + 10 = 56.
- Als de leerling in groep 3 t/m 7 echter tweemaal gedoubleerd is, dan wordt uitgegaan van een DL van 60, ongeacht de maand van toetsing.

Vaststelling DL/DLE:
Het niveau dat een leerling op een bepaald moment heeft bereikt wordt weergegeven in didactische leeftijdseenheden (DLE's) en bepaald aan de hand van scores op toetsen of testen. Als een leerling zich op het niveau halverwege groep 7 bevindt dan heeft deze leerling een DLE van 45.
Het bereikte niveau van een leerling wordt afgezet tegen de didactische leeftijd (DL) van een leerling op het moment van toetsing. Een voorbeeld: wanneer een leerling een DLE heeft van 45 (niveau januari groep 7) en hij heeft een DL van 60 (juni groep 8) dan heeft de leerling een achterstand van 0,25.

Hierna ziet u de "DL – DLE-omrekentabellen". In de tabel staan DL/DLE-combinaties op grond waarvan een aanwijzing voor leerwegondersteunend onderwijs dan wel een TLV voor praktijkonderwijs wordt toegekend.

Kort gezegd moet de leerachterstand (LA) voor lwoo ≥ 25% zijn op twee gebieden, en voor PrO ≥ 50%.

tabel van de relatieve leerachterstand

toetsmaand	**DL**	**DL**	**DLE**	**DLE**
	leerling groep 8 (geen zittenblijver)	zittenblijver in groep 7	bovengrens voor lwoo	bovengrens voor PrO
september	51	51	38	25
oktober	52	52	39	26
november	53	53	39	26
december	54	54	40	27
januari	55	55	41	27
februari	56	56	42	28
maart	57	57	42	28
april	58	58	43	29
mei	59	59	44	29
juni	60	60	45	30

toetsmaand	**DL**	**DLE**	**DLE**
	leerling groep 8 (zittenblijver)	bovengrens voor lwoo	bovengrens voor PrO
september	60	45	30
oktober	60	45	30
november	60	45	30
december	60	45	30
januari	60	45	30
februari	60	45	30
maart	60	45	30
april	60	45	30
mei	60	45	30
juni	60	45	30

De gegevens uit tests, toetsen en persoonlijkheidsonderzoek dienen gebaseerd te zijn op deugdelijke instrumenten uit het kader van deze regeling. Voor deugdelijke instrumenten wordt verwezen naar “Lijst van toegestane instrumenten” (bijlage E).

Alleen DLE’s uit het laatste schooljaar mogen bij een lwoo- of PrO-aanvraag gebruikt worden. Omzettabellen voor toetsscores in DLE’s vindt men in het DLE-boek van Gerard Melis, uitgegeven bij Swets & Zeitlinger. De toelatingscommissies van het voortgezet onderwijs beschikken hierover. Daarnaast zijn de DLE-scores veelal beschikbaar via digitale volgsystemen in het basisonderwijs.

E. LIJSTEN VAN TOEGESTANE INSTRUMENTEN

DE REGELING SCREENINGS- EN TESTINSTRUMENTEN LWOO EN PRO SCHOOLJAAR 2026-2027 ten behoeve van de indicatiestelling LWOO en PRO is te vinden via deze link naar de Staatscourant.

F. WELKE ONDERWIJSNIVEAUS BIEDEN DE VO-SCHOLEN?

School	*PrO*	*vmbo basis/ kader*	*vmbo ge-mengd*	*vmbo theo-retisch*	*havo*	*vwo*	*lwoo*[4]	*bijzonderheden brugklas (zie ook het Brugboek en Brugweb!)*
Coornhert Lyceum				X	X	X		minimaal tl/havoadvies
ECL					X	X		dakpanklassen havo/ vwo
Felisenum (gymnasium)						X		
Haarlem College		X	X	X	X		X	- basisklassen - kader/basisklassen (les op kaderniveau) - tl/kaderklassen (les op tl-niveau)
Hageveld (atheneum)						X		
De Hartenlust				X	op-stroom			havo-opstroom-programma in lj 1 en 2
HBM				X			X	kansklas mavo/ havo i.s.m. ECL
Ichthus Lyceum					X	X		
Kennemer Lyceum					X	X		dakpanklassen havo/vwo
Maritiem Colle-ge IJmuiden		X	X				X	
Mendelcollege				X	X +TTO	X +TTO[12]		m/h-klassen: les op havoniveau; h/ath-klas-sen: les op vwo-niveau Topsport Talent School
Montessori College				X	X klas1,2			
Oost ter Hout	X							
Rudolf Steiner College				X	X	X	X	dakpanklassen h/v; lln met m/h-advies worden in mavoklas geplaatst
Saga Driehuis				X	X	X		Agoraonderwijs
Lyceum Sancta Maria					X	X		dakpanklassen havo/vwo
Schakel	X							
Schoter				X +TTO	X +TTO	X +TTO[5]		opstroomklassen mavo/ havo en havo/vwo
Spaarne College		X	X	X			X	onderbouw: basis- en k/g/t-klassen. Opstroom mogelijk
Stedelijk Gymnasium						X		
Technisch College Velsen		X	X				X	
Tender College	X	X					X	
Vellesan College		X		X	X	X	X	opstroomklassen b/k, k/tl, tl/h en h/v
Wim Gerten-bach College				X	X klas 1,2		X	mavo/havoleerlingen: les op havoniveau

[4] Als een school lwoo (leerwegondersteuning) heeft, dan wordt dat geboden op alle vmbo-niveaus die de school heeft: basis, kader, gemengd en/of theoretisch.
[5] TTO = tweetalig onderwijs

G. LIJST MET NAMEN VAN CONTACTPERSONEN BRUGKLAS

SCHOOL	*CONTACTPERSOON BRUGKLAS*	*TELEFOON*
Coornhert Lyceum	mw. N. Booij h/v, mw. M. de Haan mavo	023 – 512 16 16
VSO **Daaf Geluk**	mw. D. van Leeuwen mw. S. Kleijzen zorgkamer@vsodaafgeluk.nl	023 – 526 16 44
ECL (Eerste Christelijk Lyceum)	dhr. R. Goedknegt havo, havo/vwo mw. M. van den Hurk-Bakker vwo	023 – 531 90 42
Gymnasium **Felisenum**	mw. J. Bosman; mw. L. Bruins (Prelisenum); mw. J. Harmsen (ondersteuningscoördinator)	0255 – 54 57 10
prof. dr. **Gunningschool**	mw. A. Papadopoulos mw. M. Rebel	023 – 541 19 12
Haarlem College	dhr. B. Dekker administratie@haarlemcollege.nl	023 – 531 15 72
HBM (Haemstede-Barger mavo)	dhr. I. van Veen	023 – 528 23 80
Atheneum College **Hageveld**	Mw. M. Koops (afdelingsleider); mw. W. van Aken (leerlingcoördinator)	023 – 510 01 00
de **Hartenlust**	mw. J. Zuidgeest (teamleider)	023 – 525 17 02
Ichthus Lyceum	dhr. B. Hendrikse havo; mw. M.v. Steenis vwo	0255 – 54 64 00
Kennemer Lyceum	mw. C. Bakkes	023 – 522 10 60
Maritiem College IJmuiden	mw. D. Broekstra	0255 – 54 69 00
Mendelcollege	mw. S. Meijer en mw. L. Tromp	023 – 525 84 21
Het **Molenduin**	Santpoort: mw. M. van Ouwerkerk Driehuis: mw. L. de Mooij Schagen: dhr. P. Touber	06 – 3456 0618 06 – 5701 1455 06 – 3023 1773
Montessori College Aerdenhout	mw. I. van Deudekom	023 – 524 62 46
Oost ter Hout	dhr. B. van 't Sant (teamleider); mw. M. Nottrot en mw. J. Zethof (ondersteuningscoördinatoren)	023 – 529 03 50
Rudolf Steiner College	mavo: Mevr. M. Varenhorst havo/vwo: mw. E. Wildschut	023 – 536 13 78
Saga Driehuis	mw. S. Kalkman	0255 – 54 79 00
Lyceum **Sancta Maria**	mw. F. van den Oever (vwo) dhr. M. Broertjes (havo)	023 – 531 60 40
Praktijkcollege De **Schakel**	mw. N. Zielstra / A.Thijs mw. F. Ursem 023 – 531 6470 of	06 – 4449 2037 06 – 8366 6131
Het **Schoter**	mw. J. Bloemsma	023 – 525 84 91
Stedelijk Gymnasium Haarlem	dhr. S. Voorn	023 – 512 53 53
Spaarne College	mw. C. Veenhof-Asselbergs en mw. J. Haak aanmelden@spaarnecollege.nl	023 – 541 51 00
Technisch College Velsen	mw. D. Broekstra	0255 – 54 69 00
Tender College IJmuiden	PrO: dhr. J.Winkelaar en mw. H.Bongers vmbo: dhr. F. Karabulut en mw. H. Bongers	0255 – 51 63 43

Vellesan College	vmbo b/k: S. de Groot; m, m/h en h/v: L. Pattiasina	0255 – 51 90 01
Wim Gertenbach College Zandvoort	dhr. F. van Zanten	023 – 571 37 82

H. OVERIGE CONTACTGEGEVENS

Naast de scholen, de directies, de besturen en de overheid zijn in Zuid-Kennemerland de volgende instanties betrokken bij de aansluiting PO - VO:

Het Samenwerkingsverband VO Zuid-Kennemerland
In het samenwerkingsverband worden op allerlei niveaus afspraken gemaakt over toelating, begeleiding en de organisatie daarvan. Met name betreft dit leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in het onderwijs. Scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (Cluster 3 en 4) zijn aangesloten bij dit samenwerkingsverband.
Het samenwerkingsverband besteedt veel aandacht aan voorlichting van basisonderwijs en ouders. Veel informatie is te vinden op de website www.swv-vo-zk.nl.
Contact: info@swv-vo-zk.nl; 023 – 54 30 140

Samenwerkingsverbanden primair onderwijs
In deze organisaties is het basisonderwijs gebundeld. In onze regio hebben we te maken met twee samenwerkingsverbanden voor het primair onderwijs: er is een SWV-po Zuid-Kennemerland voor Haarlem en omgeving, en de basisscholen in de gemeente Velsen vallen onder het SWV-po IJmond. Deze samenwerkingsverbanden maken bijvoorbeeld afspraken over de didactische toetsen die in het basisonderwijs worden afgenomen. Deze toetsen spelen een rol in de toelating tot het VO.
De website van het samenwerkingsverband primair onderwijs in Zuid-Kennemerland is www.passendonderwijs-zk.nl; telefoon 023 -54 30 116;
voor Velsen is dat www.passendonderwijsijmond.nl.

PO/VO-Besturenoverleg Zuid-Kennemerland
Dit is een bestuurlijke koepel, waarbij de schoolbesturen basisonderwijs en voortgezet onderwijs uit Zuid-Kennemerland aangesloten zijn. De taken en functies zijn onder meer het regelen van de aanmelding, het vaststellen van de toelatingsnormen en de lotingsprocedure en de uitgave van het Brugboek. Contact: info@notuleren4you.nl
Dit besturenoverleg coördineert ook de digitale aanmelding voor het VO. Meer informatie daarover staat op www.de-overstap.info; vragen kunnen gesteld worden via info@de-overstap.nl.

I. LIJST MET BEGRIPPEN

Aanmeldformulier
In Zuid-Kennemerland (Haarlem e.o.) en Velsen melden ouders hun kinderen aan via een digitale aanmelding op www.de-overstap.nl (beveiligd met een inlogcode en wachtwoord).

Attitudevragenlijsten
Deze lijsten gelden als instrument voor meting van sociaal-emotionele vaardigheden. Uitslagen van elke in bijlage E genoemde lijst zijn welkom bij het VO.
In deze regio wordt ook de vragenlijst "Schoolse Vaardigheden in Kaart" gebruikt, die aansluit op de terminologie binnen Passend Onderwijs en het handelingsgericht werken. Het is een lijst die door de afleverende school wordt ingevuld m.b.t. attitude, leercompetentie, sociale competentie, communicatieve competentie en emotionele competentie van de leerling; te vinden als bijlage C.

CJG-coach
In het kader van de decentralisatie van de jeugdzorg zijn er aan de scholen in Zuid-Kennemerland CJG-coaches verbonden. Elke school heeft eigen afspraken gemaakt met de CJG-coaches over de invulling van de inzet.
CJG-coaches voeren (op afroep) gesprekken met leerlingen, verkennen hun hulpvraag en kijken of dit om inzet van specialistische jeugdhulp vraagt. De CJG-coaches leveren kortdurende, laagdrempelige ondersteuning en nemen ook vaak deel aan MDO's en zorgoverleggen. Het doel is jeugdigen en hun ouders zo snel, integraal en licht mogelijke hulp te bieden, ook bij complexe vragen. Coaches kunnen maximaal één gesprek voeren als er (nog) geen toestemming van ouders is.

Clusters

Cluster 1	scholen voor leerlingen met een visuele beperking
Cluster 2	scholen voor dove en slechthorende leerlingen, leerlingen met ernstige spraak-/ taalmoeilijkheden en leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum waarbij de focus ligt op communicatie
Cluster 3	scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen (zml), leerlingen met lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen (lg), langdurig zieke kinderen (lz) en scholen voor leerlingen met epilepsie
Cluster 4	scholen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen (zmok), kinderen met psychiatrische stoornissen of ernstige gedragsproblemen, langdurig zieke kinderen zonder een lichamelijke beperking en scholen die verbonden zijn aan pedologische instituten

Consulenten Passend Onderwijs
De consulenten Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband VO zijn het aanspreekpunt voor ondersteuning en advies bij vragen met betrekking tot leerlingondersteuning en schooloverstijgende kwesties. De consulenten hebben een ondersteunende taak; het doel is de school te versterken, waarbij de verantwoordelijkheid voor de leerling bij de school blijft. Zij begeleiden de scholen bij de aanvraag voor bovenschoolse ondersteuning en stellen vast of wordt voldaan aan de criteria voor toewijzing. Elke VO-school heeft een vaste consulent. Ook naar ouders toe hebben de consulenten

een ondersteunende en adviserende rol.
(Niet te verwarren met de landelijke organisatie Onderwijsconsulenten.)

COTAN
Commissie Testaangelegenheden: een commissie die psychodiagnostische instrumenten (tests, vragenlijsten, observatieschalen e.d.) beoordeelt.

Didactisch onderzoek
Voor toelating tot PrO of lwoo zijn gemeten gegevens nodig omtrent jaren leerachterstand of DLE's op de domeinen begrijpend lezen, technisch lezen, spelling en inzichtelijk rekenen. Zie voor de berekening bijlage D. De basisscholen wordt verzocht zo veel mogelijk recente DLE's uit de leerling-volgsystemen te leveren. Bij twijfel wordt op de scholen in het samenwerkingsverband alsnog een gemeenschappelijke didactische toets (Drempelonderzoek) bij aangemelde leerlingen afgenomen.

Handelingsgericht werken (HGW)
Handelingsgericht werken is een systematische manier van werken, waarbij het aanbod is afgestemd op de onderwijsbehoeften en de basisbehoeften van de leerlingen. Aan de hand van de kindkenmerken wordt gekeken welke onderwijsbehoeften de leerling heeft. Het onderwijs wordt daarop aangepast. Handelingsgerichte diagnostiek is het doen van psychologische en didactische metingen teneinde leerlingen gericht te onderwijzen en te begeleiden.

IKC
IKC staat voor Integraal Kind Centrum. Het IKC Zuid-Kennemerland is een combinatie van speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs Cluster 4 en jeugdhulppartners.

Internationale Taalklas (ITK) en Internationale Schakelklas (ISK)
De ITK is een onderwijsvoorziening voor nieuwkomers in Nederland tussen 4 en 12 jaar oud. Leerlingen die afkomstig zijn van de Internationale Taalklas stromen door naar de brugklas van een VO-school. Als er extra ondersteuning gevraagd wordt gelden voor deze leerlingen dezelfde aanmelddata als voor lwoo-leerlingen. De VO-school onderzoekt dan of zij aan een eventuele ondersteuningsbehoefte kan voldoen en of zij de leerling kan plaatsen.
ITK-leerlingen kunnen in de maanden tussen de aanmelding en de start van het nieuwe schooljaar nog een behoorlijke ontwikkeling doormaken. Als dat het geval is en de leerling kan een hoger niveau aan dan het oorspronkelijke advies, dan wordt de leerling op dit hogere niveau geplaatst - als de school dit niveau aanbiedt en daar plek heeft. Anders wordt de leerling nog voor de zomervakantie aangemeld bij een andere school. De VO-school waar de leerling al geplaatst was ondersteunt ouders en leerling bij deze nieuwe aanmelding totdat er een definitieve plaatsing op een andere VO-school is.
Leerlingen ouder dan 12 jaar die nieuw in Nederland zijn, gaan naar de **ISK** (Internationale Schakelklas).

IQ
Voor toelating tot het praktijkonderwijs is een recent gemeten intelligentiequotiënt (maximaal 2 jaar oud) een vereiste. In onze ondersteuningsstructuur wordt vaak gemeten met de NIO. De afleverende

school wordt verzocht bij aanwezigheid dit gegeven in het OKR aan te geven. Voor een juist oordeel zijn echter ook gegevens van andere tests als SON, WISC, WNV zeer welkom.

Multidisciplinair overleg (MDO)
Een MDO is een multidisciplinair overleg met de school/scholen, ouders, de leerling zelf, en andere direct betrokkenen (bijvoorbeeld leerplicht of hulpverlening). In het MDO worden de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling en de mogelijke oplossingen gezamenlijk geformuleerd.
In de visie van het SWV is het wenselijk dat overleg over een leerling alleen nog plaatsvindt met de ouders, en liefst ook de leerling zelf, erbij. Dat gebeurt in het MDO.
In het MDO wordt de gewenste ondersteuning benoemd. Doordat dit proces op de school plaatsvindt, worden besluiten genomen dicht bij het primaire proces en komt de verantwoordelijkheid hiervan bij de school te liggen, uiteraard met de betrokkenheid van ouders, leerling en de andere MDO-deelnemers.
Leerlingen met een intensieve ondersteuningsbehoefte worden d.m.v. een MDO-overdracht aangemeld bij een VO-school; zie hiervoor § 1.4.4 en bijlagen A en B.
Er wordt onderscheid gemaakt tussen

a) een MDO-O (Overdrachts-MDO), waarbij de school van herkomst (meestal een basisschool), de nieuwe VO-school, de ouders en de leerling aanwezig zijn, eventueel een consulent van het swv-vo op aanvraag
b) een MDO-T (Toewijzings-MDO voor het aanvragen van toelating tot PrO, vso of bovenschoolse ondersteuning), waarbij naast de genoemde aanwezigen ook externe deskundigen uitgenodigd kunnen worden.

Onderwijskundig rapport (OKR)
Dit zijn gegevens over de leerling, die overgedragen worden van het basisonderwijs aan het voortgezet onderwijs. Het OKR bevat o.a. informatie over leerresultaten, verzuim, gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling en ingezette begeleiding. Voor de overdracht van de gegevens is **geen** toestemming van ouders nodig. Ouders hebben wel recht op inzage in het OKR. Als zij het niet eens zijn met de inhoud kunnen zij die niet wijzigen, maar er wel een eigen zienswijze aan toevoegen.

Privacy
Bij de overstap van PO naar VO mogen het onderwijskundig rapport en/of het leerlingdossier overgedragen worden zonder dat vooraf toestemming aan de ouders gevraagd wordt. De ouders hebben wel recht op inzage in de overgedragen informatie. In alle andere gevallen is voor het doorgeven van privacygevoelige gegevens toestemming van de ouders nodig of, als de leerling 16 jaar of ouder is, van de leerling zelf.

Regulier VO
De “gewone” scholen voor voortgezet onderwijs voor PrO, vmbo, havo en vwo (dus niet het speciaal voortgezet onderwijs van de Clusters 1, 2, 3 en 4). Lwoo-scholen vallen onder het reguliere VO.

Symbiose
Samenwerking van twee scholen in het onderwijs aan leerlingen of klassen.

TVO-commissie
TVO betekent “Toewijzen van bovenschoolse ondersteuning vanuit onderwijs- en ondersteuningsbehoefte”. De TVO-commissie toetst de toewijzing van extra ondersteuning aan leerlingen na aanmelding vanuit het multidisciplinair overleg en verstrekt een toelaatbaarheid-verklaring (TLV) tot het speciaal onderwijs of praktijkonderwijs, lwoo-aanwijzing, +VO-toewijzing of toewijzing van een individueel onderwijsarrangement of speciaal traject.

+VO
De bovenschoolse voorziening in dit samenwerkingsverband, waar leerlingen geplaatst worden als de ontwikkeling in het gedrang komt en er behoefte is aan een preventieve interventie in de vorm van een onderzoeksplaatsing van 13 weken.

Warme overdracht
Onder ‘warme overdracht’ verstaan we de contacten tussen docenten, IB’ers en ondersteuningscoördinatoren van PO en VO waarbij aanvullende informatie gegeven wordt over de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een leerling. Dit gebeurt meestal mondeling. Er worden zoveel mogelijk handelingsgerichte, praktische tips gegeven.
Voor de scholen in de regio Haarlem wordt een Centrale Warme Overdracht georganiseerd, zie § 1.6.

Zijinstromers
Leerlingen die van de ene school voor v(s)o naar de andere gaan, bijv. van vwo naar havo, van praktijkonderwijs naar vmbo, van vmbo naar vso Cluster 4.
Het kan zowel opstroom (naar een hoger niveau), afstroom (naar een lager niveau) of doorstroom (naar hetzelfde niveau) betreffen.

Zorg- en adviesteam (ZAT)
ZAT staat voor (intern) zorg- en adviesteam. ZAT’s zijn teams waarin deskundigen overleggen over specifieke problematiek rond leerlingen. De school is vaak de plaats waar problemen gesignaleerd worden.
De samenstelling van het ZAT verschilt per school. Soms gebruikt de school een andere naam, zoals zorgteam of ondersteuningsteam.

J. LIJST MET AFKORTINGEN

AVO	Algemeen Voortgezet Onderwijs
BL	Beroepsgerichte leerweg in het vmbo, verdeeld in BBL (basisberoepsgerichte leerweg) en KBL (kaderberoepsgerichte leerweg)
CITO	Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin; CJG-coach zie p. 73
COTAN	Commissie Testaangelegenheden Nederland (die psychodiagnostische instrumenten zoals tests, vragenlijsten, observatieschalen e.d. beoordeelt)
CWO	Centrale Warme Overdracht
DL	Didactische leeftijd (aantal schoolmaanden vanaf groep 3)
DLE	Didactische leeftijd equivalent (een maat om schoolachterstanden aan te geven), zie bijlage D
GL	Gemengde leerweg in het vmbo – vanaf leerjaar 3
HB	Hoogbegaafd, zie § 2.2
IB'er	Intern Begeleider (op de basisschool)
ICT	Informatie communicatie technologie (een schoolvak)
IKC	Integraal Kind Centrum (een combinatie van so, sbo en jeugdhulp)
IQ	Intelligentiequotiënt (een maat voor verstandelijke vermogens, processen en vaardigheden)
ISK	Internationale Schakelklas, voor nieuwkomers ouder dan 12 jaar
ITK	Internationale Taalklas, voor nieuwkomers tot 12 jaar; zie p. 74
IVIO	Instituut Voor Individuele Ontwikkeling (individueel afstandsonderwijs)
LA	Leerachterstand in percentages
LG	Lichamelijk gehandicapte leerlingen (Cluster 3)
LZ	Langdurig zieke leerlingen (Cluster 3)
LWOO	Leerwegondersteunend onderwijs binnen het vmbo
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MDO	Multidisciplinair Overleg, zie § 1.4.4
MDO-O	Overdrachts-MDO, voor de overdracht van leerlingen van PO naar VO, of van VO naar VO, of van VSO naar VO, zie bijlagen A en B
MDO-T	Toewijzings-MDO, voor toelaatbaarheid tot het vso of het praktijkonderwijs
MG	Meervoudig gehandicapte leerlingen (Cluster 3)
NIO	Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau
OCO	Ondersteuningscoördinator (in het VO)
OKR	Onderwijskundig rapport, zie § 1.8
OPP	Ontwikkelingsperspectiefplan; voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte
PO	primair onderwijs (basisonderwijs)
PRO	praktijkonderwijs
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (voor voortijdige schoolverlaters vanaf 18 jaar)
ROC	Regionaal Opleidingen Centrum (het gebundelde middelbaar beroeps-onderwijs na het vmbo)
SBO	speciaal basisonderwijs, ook sbao genoemd
SO	speciaal onderwijs (tot ca. 12 jaar)
SOP	schoolondersteuningsprofiel, zie p. 4

SOVA-training	Sociale vaardigheidstraining
SWV	Samenwerkingsverband
TB'er	Trajectbegeleider; zie § 2.1
TBV	Toewijzingsbesluit Bovenschoolse Voorziening (bijv. voor +VO)
TL	Theoretische leerweg in het vmbo
TLV	Toelaatbaarheidsverklaring (tot het voortgezet speciaal onderwijs of het praktijkonderwijs)
TTO	tweetalig onderwijs: bij diverse theorievakken wordt in het Engels les gegeven
TVO	Toewijzen Van bovenschoolse Ondersteuning vanuit onderwijs- en ondersteuningsbehoefte, als in TVO-commissie
UBO	Uitbestedingsovereenkomst voor leerlingen van het vo die naar vavo (volwassenenonderwijs) gaan
VCA	Veiligheid/gezondheid/milieu Checklist Aannemers (een lijst met aandachtspunten en werkmethodes op het gebied van veiligheid en gezondheid op de werkvloer)
VMBO	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VO	Voortgezet onderwijs
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs (Clusters 3 en 4) (vanaf ca. 12 jaar)
VSO-ZMOK	Voortgezet speciaal onderwijs voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen (Cluster 4)
WISC	Wechsler Intelligence Scale for Children (veelgebruikte intelligentietest)
ZAT	Zorgadviesteam, zie p. 76